

Izvješće o vladavini prava u Republici Hrvatskoj za potrebe izrade Godišnjeg izvješća Europske komisije o vladavini prava u državama članicama Europske unije

Izvješće je pripremljeno slijedom upitnika koji je Europska komisija uputila državama članicama Europske unije 14. studenoga 2022.g., temeljem doprinosa koji su podnijela nadležna tijela i nadovezuje se na informacije sadržane u prethodnim Izvješćima Republike Hrvatske koja su dostavljena Europskoj komisiji u svrhu pripreme godišnjih izvješća o vladavini prava u Europskoj uniji za 2020., 2021. i za 2022.g.

I. Pravosudni sustav

1. Molimo dostaviti informacije o mjerama koje su poduzete kako bi se pratile preporuke dobivene u Izvješću za 2022. u vezi s pravosudnim sustavom

Preporuka: „Ponovno razmotri novouvedene periodične sigurnosne provjere svih sudaca i državnih odvjetnika koje provodi nacionalna sigurnosna agencija i umjesto toga osigura njihov integritet na temelju drugih postojećih mehanizama, uzimajući u obzir europske standarde neovisnosti pravosuđa i autonomije državnih odvjetnika te mišljenje Venecijanske komisije“

Periodične sigurnosne provjere sudaca uvedene su 2022.g. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima¹, a u odnosu na zamjenike državnih odvjetnika Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu².

Ustavni sud Republike Hrvatske odlukom od 16. svibnja 2022., na prijedlog Udruge hrvatskih sudaca, Vrhovnog suda Republike Hrvatske i jednog odvjetnika pokrenuo je postupak za ocjenu suglasnosti ove zakonske odredbe s Ustavom Republike Hrvatske, koji je još u tijeku u trenutku usvajanja ovog Izvješća. Istim rješenjem Ustavni sud je privremeno obustavio izvršenje svih pojedinačnih akata i radnji poduzetih na temelju osporenih zakonskih odredbi do donošenja konačne odluke o suglasnosti s Ustavom tih odredaba Zakona o sudovima.

2. Imenovanje i izbor sudaca, tužitelja i predsjednika sudova (sudsko preispitivanje odluka)

Pravni okvir za imenovanje pravosudnih dužnosnika dostavljen je u pisanom doprinosu Republike Hrvatske 2020.g.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću iz 2022.g.³ u postupak imenovanja uvedena su određena unaprjeđenja u postupak imenovanja sudaca, u interesu veće učinkovitosti i transparentnosti postupka, uključujući jačanja uloge Državnog sudbenog vijeća u postupku imenovanja.

Proces planiranja popunjavanja slobodnih sudačkih mjesta skraćuje se s dvije na godinu dana kako bi se što realnije utvrdile potrebe. U svrhu povećanja transparentnosti i dostupnosti javnosti, ovim Zakonom propisana je i obveza objave plana popunjavanja slobodnih mjesta i

¹ Narodne novine broj 21/22

² Narodne novine broj 21/22

³ Narodne novine broj 80/22

njegovih izmjena na internetskim stranicama Ministarstva pravosuđa i uprave i Državnog sudbenog vijeća. U postupcima imenovanja sudaca prvostupanjskih sudova izmjene su usklađene s onima koje se odnose na Državnu školu za pravosudne dužnosnike iz Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Pravosudnoj akademiji (trenutno u zakonodavnom postupku). Na taj način, za ulazak u pravosudne dužnosti za kandidate koji su u trenutku prijave bili savjetnici u pravosudnim tijelima, mjerodavan kriterij je ocjena njihovog rada u sudskim ili državnoodvjetničkim predmetima prema posebnoj metodologiji koju donosi Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa te završna ocjena koju postižu kao polaznici Državne škole za pravosudne dužnosnike, dok je za ostale kandidate mjerodavan kriterij ostvareni broj bodova na završnom ispitu u Državnoj školi. Također, u postupcima za imenovanje sudaca izostavljeno je ograničenje Vijeća da ne poziva kandidate koji su u ocjeni rada ostvarili manje od 130 bodova. Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti na razgovoru pred Vijećem povećava se s 15 na 20 kako bi se ojačala uloga Vijeća u postupku imenovanja, a iz istog razloga, povećanjem kruga mogućih kandidata za imenovanje između najboljih i izabranog kandidata (s 10 na 15), Vijeću se kao neovisnom i samostalnom tijelu, s Ustavom utvrđenom ovlašću odlučivanja o imenovanju sudaca, proširuje pravo diskrecijskog odlučivanja. Ovim su Zakonom uklonjena i prerestriktivna ograničenja mogućnosti ponovnog imenovanja predsjednika sudova uvedena izmjenama Zakona o Državnom sudbenom vijeću iz 2018.g. Kako bi se otklonile nedoumice koje su se javile u dosadašnjoj praksi, posebno je propisano zadržavanje prava na veću plaću u slučajevima kada je sudac višeg suda imenovan predsjednikom nižeg suda.

Odgovarajuće izmjene propisane su i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću⁴ u odnosu na imenovanje državnoodvjetničkih dužnosnika.

Nadalje, u 2022.g. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima⁵ precizirane su pojedine odredbe o postupku imenovanja predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, uvažavajući pravna shvaćanja Ustavnog suda Republike Hrvatske kako pojedini segmenti postupka nisu u dovoljnoj mjeri normirani⁶. Stoga su precizirani rokovi i način traženja mišljenja, te predlaganja kandidata Hrvatskom saboru, kao i postupak u slučaju da nijedan kandidat ne bude predložen ili izabran. Prema tim izmjenama, Državno sudbeno vijeće će predsjedniku Republike Hrvatske dostavljati samo pravovremene i potpune prijave kandidata. Predsjednik Republike Hrvatske zatražit će mišljenje Opće sjednice Vrhovnog suda i nadležnog odbora Hrvatskog sabora. Ako Predsjednik Republike Hrvatske u roku od 15 dana od primitka posljednjeg mišljenja ne predloži nekog od kandidata ili predloženog kandidata ne izabere Hrvatski sabor, Vijeće će poništiti javni poziv i u roku od najkasnije 8 dana ponovno pokrenuti postupak za imenovanje raspisivanjem novog javnog poziva. U slučaju prestanka dužnosti predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, Državno sudbeno vijeće ovlašteno je imenovati suca tog suda koji će obavljati poslove sudske uprave do imenovanja predsjednika. Ovo se smatra jasnijim i boljim rješenjem od dosadašnjeg, koje je propisivalo da u ovoj situaciji poslove sudske uprave obavlja zamjenik predsjednika Vrhovnog suda određen godišnjim rasporedom poslova.

Izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu⁷ propisan je istovjetan postupak imenovanja Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske. U postupku imenovanja

⁴ Narodne novine broj 80/22

⁵ Narodne novine broj 21/22

⁶ Pravna shvaćanja Ustavnog suda Republike Hrvatske u rješenju broj: U-I-1039/2021, U-I-1620/2021 od 23. ožujka 2021.

⁷ Narodne novine broj 21/22

zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske iz reda kandidata koji nisu pravosudni dužnosnici uvodi se element pisanog ispita kako bi se omogućilo što objektivnije ocjenjivanje tih kandidata.

3. Nepremjestivost sudaca, uključujući premještaje (uključujući u sklopu reforme sudske mreže), režim razrješenja i umirovljenja sudaca, predsjednika sudova i tužitelja (uključujući sudske preispitivanje odluka)

U odnosu na relevantne informacije iznesene u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću⁸ uvedene su sljedeće izmjene:

Radi dosljednijeg razlikovanja imenovanja i premještaja, premještaj je dodatno reguliran uvjetom da samo sudac koji je na dužnosti proveo najmanje tri godine može biti trajno premješten u drugi sud iste razine radi rasterećenja postupaka imenovanja u kojima redovito sudjeluje velik broj već imenovanih sudaca. Radi postizanja veće objektivnosti i transparentnosti u postupku trajnog premještaja sudaca propisan je poseban postupak koji se sastoji od utvrđivanja ocjene obnašanja sudačke dužnosti i razgovora pred Vijećem. Kako bi se postigla veća učinkovitost privremenog upućivanja sudaca u druge sudove, produljuje se moguće vrijeme upućivanja te se status tih sudaca u radu na predmetima izjednačava sa statusom viših sudskih savjetnika-specijalista koji imaju najšire ovlasti za rad na sudskim predmetima.

Istovjetne izmjene unesene su u Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću⁹.

4 . Napredovanje sudaca i tužitelja (uključujući sudske preispitivanje odluka)

U odnosu na relevantne informacije iznesene u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, uvedene su sljedeće izmjene:

Postupak imenovanja sudaca viših sudova usklađen je odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću¹⁰ u odnosu na propisane uvjete za imenovanje, pa je sudjelovanje u postupcima imenovanja sudaca županijskih i viših sudova moguće i za osobe koje su ranije obnašale sudačku dužnost, za što je kao kriterij za imenovanje propisan poseban pisani ispit.

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću¹¹ istovjetan postupak propisan je i za imenovanje zamjenika županijskih državnih odvjetnika.

5. Dodjela predmeta na sudovima

U odnosu na relevantne informacije o sustavu dodjele predmeta na sudovima iznesene u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, uvedene su sljedeće izmjene:

⁸ Narodne novine broj 80/22

⁹ Narodne novine broj 80/22

¹⁰ Narodne novine broj 80/22

¹¹ Narodne novine broj 80/22

Nakon dugogodišnje drugostupanjske specijalizacije unutar građanske grane pravosuđa, a zbog kontinuiranog trenda smanjenja broja drugostupanjskih predmeta, provođenje takve specijalizacije više se nije smatralo prikladnim sredstvom ujednačavanja radnog opterećenja županijskih sudova. Štoviše, uzrokovalo je značajne probleme i neravnomjerno opterećenje, što je rezultiralo produljenjem ukupnog vremena rješavanja drugostupanjskih građanskih predmeta. Zbog toga je 2022.g. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima sudova¹² propisano da se svaki županijski sud određuje nadležnim za odlučivanje o žalbama protiv odluka svih općinskih sudova u građanskim predmetima.

6. Neovisnost (uključujući sastav, imenovanje i razrješenje članova), te ovlasti tijela zaduženog za očuvanje neovisnosti pravosuđa (npr. Sudbeno vijeće)

Pravni i institucionalni okvir kojim se jamči neovisnost pravosuđa opisan je u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću iz 2022.¹³ donesen je radi ujednačavanja kriterija za kandidiranje članova Vijeća iz reda sudaca svih sudova, te je otklonio dosadašnju diskriminaciju sudaca Visokog kaznenog suda Republike Hrvatske glede propisanog uvjeta obnašanja sudačke dužnosti u sudu određene vrste od najmanje pet godina, uzimajući u obzir vrijeme početka rada tog suda. Iz tog razloga, bez obzira na propisani uvjet, sucima ovoga suda izričito je dano pravo kandidiranja na prvim izborima za članove Vijeća iz reda sudaca koji su provedeni nakon stupanja na snagu ovoga Zakona. Radi povećanja transparentnosti postupka izbora članova Državnog sudbenog vijeća iz reda sudaca, uvedena je obveza podnošenja životopisa kandidata s njihovom kandidaturom i njihova objava s utvrđenim kandidacijskim listama na web stranici Vrhovnog suda Republike Hrvatske.

Zbog administrativnog rasterećenja Vijeća iz njegove nadležnosti izostavljena je obveza vođenja evidencija sudaca koje već vode sudovi i ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, kao i pružanje tehničke potpore radu Povjerenstva za izbor članova Vijeća.

Jačanje uloge Državnog sudbenog vijeća u postupcima imenovanja sudaca opisano je prethodno u odgovoru na pitanje br. 2 ovog izvješća.

Radi povećanja učinkovitosti postupaka provjere i utvrđivanja razmjernosti prijavljene i stvarne imovine sudaca u postupcima kontrole podnesenih imovinskih kartica (koju provodi Državno sudbeno vijeće), propisana je obveza Porezne uprave Ministarstva financija na dostavu traženih podataka kao posebno izuzeće od porezne tajne.

7. Odgovornost sudaca i tužitelja, uključujući stegovni režim i tijela za etiku, pravosudni imunitet i kaznena/građanska (ako je primjenjiva) odgovornost sudaca (uključujući sudsko preispitivanje odluka)

Nastavno na relevantne podatke već iznesene u prethodnim izvješćima Republike Hrvatske, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću iz 2022.g.¹⁴ uvedene su sljedeće izmjene:

¹² Narodne novine broj 21/22

¹³ Narodne novine broj 80/22

¹⁴ Narodne novine broj 80/22

U cilju jačanja stegovne odgovornosti sudaca, katalog stegovnih djela dopunjen je stegovnim djelom nedavanja suglasnosti na provođenje sigurnosnih provjera sukladno posljednjim izmjenama Zakona o sudovima kojima je propisana periodična sigurnosna provjera svih sudaca. Kod neurednog obnašanja dužnosti povećava se dužnost ispunjavanja Okvirnih mjerila za rad sudaca sa 80 na 100%, a ujedno se pod neurednim obnašanjem dužnosti propisuje i nastup zastare zbog nepoduživanja procesnih radnji bez opravdanog razloga.

U okviru stegovnog postupka protiv sudaca usklađuje se pitanje zastare vođenja postupka s važećim kaznenim zakonodavstvom, predviđa se mogućnost održavanja rasprave u odsutnosti suca koji nije iznio obranu, a produljuje se vrijeme izrade i donošenja odluka u ovom postupku. Uređuju se i trajanje i posljedice privremenog udaljenja od sudačke dužnosti.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću¹⁵ uvodi se više različitih novčanih kazni, kao i mogućnost primjene uvjetne osude i njezinog opoziva. Također, radi povećanja učinkovitosti rada Vijeća u provedbi stegovnog postupka uvodi se mogućnost da malo stegovno vijeće utvrđuje činjenice i izvješćuje Vijeće o utvrđenom činjeničnom stanju. Radi usklađivanja s usvojenim izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu, posebno je propisano da je nedavanje suglasnosti za provođenje sigurnosne provjere temelj za razrješenje zamjenika državnog odvjetnika.

Državnoodvjetničko vijeće zaprimilo je i pravomoćno okončalo tijekom 2022. jedan stegovni postupak; jedan postupak iz prethodnog razdoblja je nepravomoćno okončan te se po žalbi nalazi na odlučivanju pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske; a u jednom postupku koji je također iz prethodnog razdoblja, Vrhovni sud Republike Hrvatske je povodom žalbe ukinuo odluku Vijeća te je predmet vratio na ponovni postupak Državnoodvjetničkom vijeću.

Državno sudbeno vijeće je u 2022. pokrenulo 22 stegovna postupka, dok je njih 24 završeno (1 uvjetno razrješenje; 4 razrješenja (1 razrješenje ukinuo Ustavni sud RH; u tijeku je postupak pred DSV-om); 9 ukora; 2 novčane kazne; u 5 postupaka suci su oslobođeni, dok su 4 postupka obustavljena).

8. Plaće/bonusi/nagrade za suce i tužitelje, uključujući promjene (značajno povećanje ili smanjenje tijekom prošle godine), transparentnost sustava i pristup informacijama

Relevantne informacije navedene su u prethodim pisanim doprinosima Republike Hrvatske..

9. Neovisnost/samostalnost tužiteljstva

Pravni i institucionalni okvir opisan je u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

Jačanje uloge Državnoodvjetničkog vijeća u postupcima imenovanja zamjenika državnih odvjetnika opisano je prethodno u odgovoru na 2. pitanje ovog izvješća.

Nadalje, prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoodvjetničkom vijeću iz 2022.g.¹⁶, radi povećanja transparentnosti postupka izbora članova Vijeća iz reda zamjenika državnih odvjetnika, uvedena je obveza podnošenja životopisa kandidata s kandidaturom i

¹⁵ Narodne novine broj 80/22

¹⁶ Narodne novine broj 80/22

njihova objava uz utvrđene kandidacijske liste na web-stranici Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Ovim izmjenama Zakona propisano je i smanjenje obveza u obnašanju državnoodvjetničke dužnosti zamjenicima državnih odvjetnika koji su članovi Vijeća, i to predsjedniku za 75%, a članovima za 20%. Ovo smanjenje propisano je radi poticanja i omogućavanja učinkovitijeg rada ovog Vijeća te je u skladu s rješenjem koje već duže vrijeme postoji u odnosu na suce izabrane za članove Državnog sudbenog vijeća.

Radi povećanja učinkovitosti postupaka provjera i utvrđivanja razmjernosti prijavljene i stvarne imovine državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika u postupcima kontrole podnesenih imovinskih kartica (koju provodi Državnoodvjetničko vijeće), posebno je uvedena obveza dostavljanja traženih podataka od strane Porezne uprave Ministarstva financija kao iznimka od obveze čuvanja porezne tajne.

10. Neovisnost odvjetništva (odvjetničke komore/udruga) i odvjetnika

Pravni okvir opisan je u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske. Izmjene i dopune Zakona o odvjetništvu¹⁷, kao i izmjene i dopune Tarife o nagradama i naknadama troškova za rad odvjetnika¹⁸ donesene su u sadržaju kako je opisano u doprinosu Republike Hrvatske iz 2022.

Propisi o odvjetništvu na ovaj su način usklađeni s mjerodavnom pravnom stečevinom Europske unije u ovom području.

11. Značajni pomaci s potencijalom utjecaja na percepciju opće javnosti o neovisnosti pravosuđa

Uz relevantne aktivnosti opisane u prethodnim doprinosima, Republika Hrvatska nastavlja poduzimati aktivnosti s ciljem povećanja učinkovitosti pravosudnog sustava, a samim time i poboljšanja percepcije javnosti o radu pravosuđa. Smatramo da je najbolji način poboljšanja percepcije upravo jačanje učinkovitosti kroz smanjenje trajanja postupka te su u tom smislu donesene mjere koje navodimo u nastavku.

Kontinuirani rad na kvalitetnom uređenju pravila parničnog postupka kojim se u okviru provođenja parničnog postupka osigurava brzo, kvalitetno i učinkovito ostvarivanje prava svih osoba i poslovnih subjekata na sudsku građanskopravnu zaštitu te se jamči pravna sigurnost, rezultirao je i donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku¹⁹. Navedenim izmjenama i dopunama uspostavlja se normativni, tehnološki i organizacijski okvir koji doprinosi smanjenju broja neriješenih predmeta i skraćivanju trajanja parničnih postupaka te usmjerenju na transparentno i učinkovito upravljanje pravosudnim sustavom, što svakako pozitivno utječe i na bolju percepciju pravosuđa te jača povjerenje građana i poslovnih subjekata u neovisnost sudova. (detaljnije v odgovor na pitanje br. 18).

Nadalje, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku, koji je stupio na snagu 19. srpnja 2022. uvedena je e-komunikacija i u kaznene postupke. Uvođenjem elektroničke komunikacije u kazneni postupak omogućeno je slanje pismena u elektroničkom

¹⁷ Narodne novine broj 126/21

¹⁸ Narodne novine broj 37/22

¹⁹ Narodne novine broj 80/22

obliku putem informacijskog sustava, što će skratiti vrijeme slanja podnesaka sudu, kao i dostavu sudskih pismena. Smanjiti će se troškovi postupka, a sudionicima postupka olakšat će se komunikacija sa sudom, što će sve, između ostalog, povećati učinkovitost i ubrzati vođenje kaznenog postupka te skratiti duljinu trajanja sudskih postupaka. Nadalje, novim izmjenama provodi se daljnje proširenje uporabe audio-video linka u kaznenom postupku i to na način da se daje mogućnost osiguranja prisutnosti stranaka na sjednici optužnog vijeća i na pripremnom ročištu uz pomoć audio – video linka. Također, ovim izmjenama Zakona uvode se nove odredbe o obveznom audio snimanju svake rasprave čim se ostvare tehničke mogućnosti, a što se očekuje do 1. listopada 2024.

Svim navedenim izmjenama procesnog zakonodavstva ubrzat će se postupak pred sudovima te povećati učinkovitost istih u rješavanju predmeta.

B. Kvaliteta pravosuđa

12. Dostupnost sudova (npr. sudske/pravne pristojbe, pravna pomoć, jezik)

Relevantne informacije navedene su u pisanom doprinosu Republike Hrvatske za 2022.g.

13. Resursi u pravosuđu (ljudski/financijski/materijalni)

Opći pregled kadrovskih i financijskih resursa u pravosuđu izložen je u pisanim doprinosima Republike Hrvatske za prethodne godine.

14. Stručno usavršavanje pravosudnih dužnosnika (uključujući suce, tužitelje, odvjetnike, sudske službenike)

Okvir i djelovanje institucija za pravosudnu izobrazbu opisan je doprinosu Republike Hrvatske 2021. godine.

Izmjenama i dopunama Zakona o sudovima i Zakona o državnom odvjetništvu iz 2022.g. ističe se obveza stalnog stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika i službenika u pravosudnim tijelima. Ovlašćuje se ministar nadležan za poslove pravosuđa propisati sadržaj i dinamiku obveznog stručnog usavršavanja pravosudnih dužnosnika.

Uvodi se poseban ispit za službenike u pravosudnim tijelima.

Nadalje, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o javnom bilježništvu²⁰ utvrđena je obveza stručnog usavršavanja javnih bilježnika.

Izmjenama i dopunama Zakona o odvjetništvu²¹ propisana je obveza stručnog usavršavanja odvjetnika.

15. Digitalizacija (npr. korištenje digitalne tehnologije, posebno elektroničkih komunikacijskih alata, unutar pravosudnog sustava i s korisnicima suda, uključujući otpornost pravosudnog sustava na pandemiju COVID-19)

²⁰ Narodne novine broj 57/22

²¹ Narodne novine broj 126/21

Opći pregled digitalizacije pravosudnog sustava, kao i daljnja planirana unaprjeđenja, prikazana su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

Kontinuirano unaprjeđenje rada pravosuđa uključuje optimizaciju, automatizaciju i digitalizaciju usluga i procesa u pravosudnom sustavu, povećanje dostupnosti interoperabilnih digitalnih javnih usluga građanima i gospodarskim subjektima, ubrzanje digitalizacije sustava upravljanja sudskim spisima te, općenito, digitalizacija u području razmjene dokumenata i komunikacije u sudskim postupcima. Poseban napor uložen je u smjeru poboljšanja i pojednostavljenja komunikacije s građanima, kako bi pravosudni akti bili razumljiviji široj javnosti, što je važan aspekt jačanja pravne sigurnosti građana i tvrtki.

Kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) projekt Unaprjeđenje sustava za upravljanje sudskim predmetima (e-Spis) planira se daljnja nadogradnja, posebice e-Komunikacije.

Tijekom 2022. dodatno se povećalo korištenje e-komunikacije sa sudovima, posebice na općinskim sudovima. Broj dokumenata koje su fizičke osobe dostavile odnosno zaprimile na trgovačkim i općinskim sudovima u vidljivom je porastu.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku²², koji je stupio na snagu 19. srpnja 2022. uvedena je e-komunikacija i u kaznene postupke.

Uvođenjem elektroničke komunikacije u kazneni postupak omogućeno je slanje pismena u elektroničkom obliku putem informacijskog sustava, što će skratiti vrijeme slanja podnesaka sudu, kao i dostavu sudskih pismena. Smanjiti će se troškovi postupka, a sudionicima postupka olakšat će se komunikacija sa sudom, što će sve, između ostalog, povećati učinkovitost i ubrzati vođenje kaznenog postupka te skratiti duljinu trajanja sudskih postupaka.

Također, ovim izmjenama Zakona uvode se nove odredbe (članci 409.a i 411.a) o obveznom audio snimanju svake rasprave čim se ostvare tehničke mogućnosti, a što se očekuje do 1. listopada 2024.

Novim izmjenama provodi se daljnje proširenje uporabe audio-video linka u kaznenom postupku i to na način da se daje mogućnost osiguranja prisutnosti stranaka na sjednici optužnog vijeća i na pripremnom ročištu uz pomoć audio – video linka. Predmetno je samo mogućnost o korištenju koje odlučuje predsjednik vijeća, ovisno o specifičnim okolnostima svakog pojedinog slučaja. Također, ovim izmjenama jasnije je propisano da se na zahtjev okrivljenika komunikacija s odvjetnikom može organizirati putem zaštićene video-veze odnosno sada branitelj i okrivljenik mogu komunicirati bilo kojim sredstvom i na bilo koji način, sve dok je takva komunikacije slobodna, neometana i povjerljiva.

Još uvijek je ograničeno objavljivanje prvostupanjskih i drugostupanjskih sudskih odluka, koje bi mogle pridonijeti povećanju transparentnosti i dosljednosti sudske prakse. Ovo pitanje planira se riješiti kroz projekt u okviru NPOO-a. Glavni cilj je razviti informatičko rješenje za automatsku anonimizaciju, objavu i pretragu sudskih odluka na javnom portalu. Razvoj alata za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka omogućit će automatsku i poluautomatsku anonimizaciju sudskih odluka uz korištenje A.I. te objavu sudskih odluka na javno dostupnom

²² Narodne novine broj 80/22

portalu. Portal će omogućiti pretraživanje svih odluka prema različitim kriterijima. Time će se povećati transparentnost pravosudnog sustava, pomoći građanima i poslovnim subjektima da razumiju svoja prava, a pridonijet će se i ujednačavanju sudske prakse.

Jedan od aktualnih projekata je uvođenje tonskog snimanja u sudnicama. Snimanje ročišta trebalo bi omogućiti prikaz njegovog stvarnog tijeka i bilježenje svih događaja u sudnici te povećati transparentnost i bržu dostupnost informacija.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnom bilježništvu iz 2022.g.²³ izrađen je prvenstveno zbog modernizacije javnobilježničkog poslovanja, odnosno potrebe uvođenja javnobilježničkih isprava u elektroničkom obliku, kako bi se omogućila provedba donesenih izmjena Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o sudskom registru, prema kojima su javni bilježnici ovlašteni sastavljati isprave za osnivanje ili doregistraciju trgovačkih društava, nakon kojih će promjena osnivanje i doregistracija trgovačkih društava biti moguća na daljinu sukladno odredbama Direktive (EU) 2019/1151 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i procesa u pravu trgovačkih društava. Sastavljanje javnobilježničkih isprava u elektroničkom obliku moguće je prema Zakonu o javnom bilježništvu kada je to posebno propisano i uključuje mogućnost sudjelovanja stranaka koje nisu fizički prisutne, a čija će se prisutnost osigurati putem elektroničke videokonferencije.

16. Korištenje alata i standarda za procjenu (npr. ICT sustavi za upravljanje predmetima, sudska statistika i njihova transparentnost, praćenje, evaluacija, ankete među korisnicima suda ili pravnim stručnjacima)

Opći pregled alata i standarda za procjenu, te daljnje aktivnosti vezane uz nadogradnju ICT sustava, prikazane su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

Tijekom 2022.g. ICT sustav je nadograđen i uspostavljeni su svi infrastrukturni uvjeti isporukom IT opreme pravosudnim tijelima koja je započela još 2020.g., te je istima omogućena nesmetana provedba rada na daljinu, parnica na daljinu i sličnih postupaka.

17. Zemljopisna distribucija i broj sudova/nadležnost („pravosudna mreža“) i njihova specijalizacija, posebno specijalizirani sudovi ili vijeća unutar sudova za rješavanje slučajeva prijevare i korupcije

Opći pregled mreže i specijalizacije sudova prikazan je u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

Kako je najavljeno u pisanom doprinosu Republike Hrvatske za 2022.g., usvojen je prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima i Zakona o područjima i sjedištima sudova u predloženom obliku te su osnovani specijalizirani sudski odjeli za postupanje u obiteljskim predmetima u svim općinskim sudovima u sjedištima županijskih sudova i u Općinskom sudu u Novom Zagrebu.

Radi bolje organizacije rada i lakšeg upravljanja, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o područjima i sjedištima državnih odvjetništava iz 2022.g. propisano je razdvajanje Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu i osnivanje Općinskog građanskog državnog odvjetništva u

²³ Narodne novine broj 57/22

Zagrebu za postupanje pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu, Općinskim radnim sudom u Zagrebu i Općinskim sudom u Sesvetama u odnosu na građanske predmete i osnivanje Općinskog kaznenog državnog odvjetništva u Zagrebu za postupanje pred Općinskim kaznenim sudom u Zagrebu, Općinskim prekršajnim sudom u Zagrebu i Općinskim sudom u Sesvetama u kaznenim i prekršajnim predmetima.

C. Učinkovitost pravosudnog sustava

18. Duljina postupka

Ministarstvo pravosuđa i uprave nastavilo je pratiti učinkovitost sudova. U tijeku je analiza akcijskih planova za poboljšanje učinkovitosti rada sudova za 2022.g., čiji rezultati će biti podloga za izradu planova poboljšanja učinkovitosti u 2023.g.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku²⁴, koji je stupio na snagu 19. srpnja 2022. uvedena je e-komunikacija i u kaznene postupke. (vidi odgovor na pitanje br. 15). U svrhu daljnjeg pojednostavljenja i ubrzanja kaznenog postupka ujedno se uvodi tzv. zabrana dvostrukog ukidanja prvostupanske presude, što znači da se prvostupanska presuda u povodu žalbe može ukinuti i predmet vratiti prvostupanskom sudu na ponovno suđenje najviše jedanput. U slučaju kada drugostupanski sud nađe da bi prvostupansku presudu trebalo ukinuti i nakon što je ona bila već jedanput ukinuta u povodu žalbe i predmet vraćen prvostupanskom sudu na ponovno suđenje, drugostupanski će sud sam provesti raspravu i donijeti presudu. Važno je reći da drugostupanski sud ne provodi ponovo raspravu na način kako ju je proveo prvostupanski sud te ne izvodi ponovo sve dokaze koje je proveo prvostupanski sud već će drugostupanski sud, krećući se u okviru žalbenih razloga, na raspravi utvrđivati samo sporne činjenice, odnosno otkloniti bitne povrede odredaba kaznenog postupka i donijeti odluku. S tim u vezi, propisano je da stranke na raspravi ne mogu iznositi nove dokaze i činjenice, osim onih koji su nastali nakon izricanja prvostupanske presude u ponovljenom postupku ili za koje su nakon toga saznale. Stoga, ograničenje iznošenja novih činjenica i novih dokaza na raspravi pred drugostupanskim sudom je ograničenje za stranke, ne i za sud koji može sam odlučiti o potrebi izvođenja novih dokaza radi utvrđenja spornih činjenica. Slijedom navedenog, ako drugostupanski sud na temelju održane rasprave utvrdi činjenično stanje drukčije nego prvostupanski sud i na tako utvrđenom činjeničnom stanju utemelji svoju presudu, propisana je mogućnost podnošenje žalbe protiv drugostupanske presude trećestupanskom sudu.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, koji je stupio na snagu 19. srpnja 2022. obuhvatio je izmjene i dopune koje se odnose na uvođenje obveznog tonskog snimanja ročišta, rokova za završetak postupka tako što se propisuje da se prvostupanski postupak mora dovršiti u roku od tri godine, žalbeni u roku godine dana, odluka o prijedlogu za dopuštenje revizije mora se donijeti u roku od šest mjeseci, a odluka o reviziji u roku od dvije godine. Sporovi male vrijednosti u fazi prvostupanskog rješavanja mogu trajati najduže godinu dana, dok žalbeni sud u sporovima male vrijednosti mora donijeti odluku u roku od šest mjeseci. Predvidljivost trajanja postupaka pojačava se i odredbama kojima se pripremno ročište treba održati najkasnije u roku od tri mjeseca od primitka odgovora na tužbu, odnosno isteka roka za odgovor na tužbu te propisivanjem da sudovi moraju održati glavnu raspravu u roku od šest mjeseci nakon zaključenja prethodnog postupka. Postupak u sporovima male vrijednosti pisani je postupak. Sud će u postupcima u sporovima male vrijednosti održati ročište ako to smatra potrebnim radi provođenja dokaznog postupka ili ako barem jedna od stranaka podnese takav obrazloženi prijedlog. Sud će rješenjem odbiti prijedlog stranke za održavanje ročišta ako

²⁴ Narodne novine broj 80/22

smatra, s obzirom na okolnosti slučaja, da se pravično vođenje postupka može osigurati i bez održavanja ročišta. Također, detaljnije se uređuju ročišta na daljinu tako što se propisuje da prije održavanja ročišta na daljinu sud mora pribaviti očitovanja stranaka i drugih sudionika koji trebaju sudjelovati na ročištu koje će se održati na daljinu te je donesen i Pravilnik o održavanju ročišta na daljinu kojim se detaljnije razrađuje održavanje ročišta na daljinu. Proširuje se krug obveznih sudionika e-Komunikacije i to na punomoćnike iz članka 434.a Zakona o parničnom postupku (radnici u sindikatu/udruzi sindikata ili poslodavaca (više razine)), povjerenike u postupku stečaja potrošača, likvidatore, posebne skrbnike u obiteljskim stvarima te fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost u sporovima koji se tiču te djelatnosti, čime se osigurava brža dostava. Uvodi se plan upravljanja postupkom kojim se potiče proaktivniji pristup suda rješavanju predmeta, dok stranke dobivaju osjećaj izvjesnosti, tj. predvidivosti tijeka i okončanja postupka. Također, redefiniraju se odredbe o oglednom postupku. Naime, s ciljem poticanja češćeg korištenja ovog instituta, kao posebno važnog za ujednačavanje sudske prakse i ubrzanja postupka, redefiniran je dio odredbi na način da se taj postupak može pokrenuti, kako na prijedlog suda, tako i na prijedlog stranaka i umješaka te je proširen sastav vijeća Vrhovnog suda Republike Hrvatske (s 5 na 13 sudaca) koji odlučuje u oglednom postupku u svrhu zauzimanja usuglašenijeg stava te osiguravanja veće pravne snage te odluke.

Nadalje, Ministarstvo pravosuđa i uprave pripremilo je novi Zakon o mirnom rješavanju sporova s ciljem poticanja građana na mirno rješavanje sporova, osiguranja veće dostupnosti mirnog rješavanja sporova, ubrzanja postupaka i rasterećenja sudova za one predmete u kojima je moguće spor riješiti mirnim putem. Novim Zakonom o mirnom rješavanju sporova osnovat će se Centar za mirno rješavanje spora sa sjedištem u Zagrebu. Centar će biti javna ustanova koja će poticati mirenje, akreditirati institucije za mirno rješavanje sporova, voditi Registar medijatora i procjenitelja, akreditirati programe edukacija za pojedine vrste sporova, provoditi stručno osposobljavanje i usavršavanje medijatora i procjenitelja te na zahtjev stranke imenovati osobe koje će provoditi postupak mirnog rješavanja spora. Centar će imati podružnice u Osijeku, Rijeci i Splitu. Novim zakonom uvodi se i obveza strankama da prije pokretanja parničnog ili drugog postupka pokušaju riješiti spor mirnim putem. Ako prethodno nije proveden postupak mirnog rješavanja spora, sudovi će kod pokretanja parnica uputiti stranke da u roku od 8 dana poduzmu radnju u cilju mirnog rješavanja spora. Postupak medijacije dovršit će se u roku od 60 dana. Sudovi će tijekom cijelog postupka moći uputiti stranke da spor pokušaju riješiti mirnim putem.

Ministarstvo je pripremilo i novi Zakon o izvanparničnom postupku kojim se osuvremenjuje izvanparnični postupak i ujednačavaju pravila kako bi građani i poduzetnici imali kvalitetnu i transparentnu pravnu zaštitu. Ovim zakonom uređuju se opća pravila izvanparničnog postupka te se propisuju odredbe za posebne postupke. Javnim bilježnicima, kao povjerenicima suda, povjerava se postupanje u izvanparničnim postupcima kao što su sporazumni razvod braka, proglašenje nestale osobe umrlom i dokazivanju smrti, uređenja međa (samo u postupcima na temelju sporazuma stanaka), razvrgnuće suvlasničke zajednice.

Oba zakona će se usvajati u drugom kvartalu 2023.g.

II. Okvir za borbu protiv korupcije

19. Navesti informacije o poduzetim mjerama za praćenje preporuka iz Izvješća za 2022. u vezi s okvirom borbe protiv korupcije (ako je primjenjivo)

Preporuka: „Uvesti sveobuhvatno zakonodavstvo za područje lobiranja, uključujući za osobe na najvišim položajima u izvršnoj vlasti, te uspostaviti javni registar lobista“.

U tijeku je izrada Nacrta prijedloga Zakona o lobiranju kojim je planirano regulirati lobističke aktivnosti u skladu s najvišim etičkim standardima, osiguravajući pritom visoke standarde transparentnosti u radu lobista. U Ministarstvu pravosuđa i uprave održano je više radnih sastanaka radne skupine za izradu Zakona o lobiranju, a članovi radne skupine su relevantni dionici iz akademske zajednice, pravosudni dužnosnici, predstavnici tijela državne uprave, sindikata, poslodavaca i organizacija civilnog društva. U radu na nacrtu prijedloga uzeti su u obzir standardi Vijeća Europe, preporuke OECD-a i komparativna praksa zemalja članica EU koje imaju zakonski okvir za djelatnost lobiranja.

Zakon će urediti lobiranje, ustroj, sadržaj i način vođenja registra lobista, obvezu izvještavanja o lobiranju, ograničenja obavljanja poslova lobista, sankcije za povredu zakona i druga pitanja u svezi s lobiranjem.

Upućivanje Nacrta prijedloga Zakona o lobiranju u postupak javnog savjetovanja očekuje se početkom 2023.g.

A. Kapacitet institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije (sprječavanje i istraga/ kazneni progon)

20. Navesti promjene koje se tiču relevantnih tijela (npr. nacionalne agencije, tijela) nadležnih za prevenciju, otkrivanje, istrage i progon korupcije te istima dodijeljene resurse (relevantne ljudske, financijske, pravne i tehničke resurse), uključujući suradnju među nacionalnim tijelima. Navesti relevantne mjere poduzete radi učinkovite i pravovremene suradnje s OLAF-om i EPPO-m (ako je primjenjivo).

Zakonodavni i institucionalni okvir Republike Hrvatske za borbu protiv korupcije opisan je u Izvješćima Europske komisije i doprinosima Hrvatske za prethodne godine.

Tijekom 2022.g. broj zaposlenika u Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave (DKOM) se malo smanjio pa ih ukupno ima 33, od kojih je 8 dužnosnika i 25 službenika, a tijekom 2023.g. planira se daljnje proširenje administrativnih kapaciteta zapošljavanjem 3 državna službenika. Ovdje je potrebno napomenuti kako se sukladno Zakonu o Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave²⁵, Državna komisija sastoji od devet članova, od kojih je jedan predsjednik, a dva su zamjenici predsjednika. U Uredu povjerenika za informiranje se u 2022.g. nije mijenjao broj službenika, pa je tako uz Povjerenika kao državnog dužnosnika, zaposleno 18 državnih službenika. Tijekom iduće godine planirano je zapošljavanje jednog službenika. Nadalje, Državni ured za reviziju bilježi smanjenje broja zaposlenika u odnosu na prethodnu godinu, tako je u 2022.g. ukupan broj od 296 zaposlenika, među kojima su 2 dužnosnika, a tijekom 2023.g. planira se zapošljavanje 20 novih djelatnika, tijekom 2024.g. 15 novih djelatnika i tijekom 2025.g. 20 novih djelatnika. U Uredu pučke pravobraniteljice su zbog primjene odredbi Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti ojačani administrativni kapaciteti pa je tako ukupno 63 zaposlenika u 2022.g. U idućoj godini planirano je jačanje kapaciteta Ureda pučkog pravobranitelja u vidu zapošljavanja 2 nova službenika. Nadalje, Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa se i dalje sastoji od pet članova dok se broj službenika tijekom ove godine povećao i sada je u Uredu Povjerenstva zaposleno

²⁵ Narodne novine, broj 18/13., 127/13., 74/14., 98/19. i 41/21

sedamnaest službenika, a tijekom iduće dvije godine planira se zapošljavanje 5 novih službenika. Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske u ovoj je godini ojačalo svoje administrativne kapacitete pa je tako ukupno 27 zaposlenih osoba, od čega je 5 dužnosnika, 21 državni službenik i 1 namještenik, a u tijeku je javni natječaj za prijam u državnu službu 1 službenika i to se zapošljavanje očekuje u 2023.g.

Što se tiče sredstava iz državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022.g., za rad Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa bilo je predviđeno 9.388.253,00 kuna (što predstavlja povećanje iznosa u odnosu na 6.475.520,00 kuna u 2021.g.); za Ured povjerenika za informiranje 5.458.000,00 kuna (što je povećanje u odnosu na 5.020.984,00 kuna u 2021.g.); dok je proračun za Državnu komisiju za kontrolu postupaka javne nabave u 2022.g. bio predviđen u iznosu od 10.771.024,00 kuna (što predstavlja smanjenje u odnosu na 10.930.398,00 kuna u 2021.g.). Državni ured za reviziju je u svom proračunu za 2022.g. imao 93.684.732,00 kuna (što je povećanje u odnosu na 91.460.921,00 kuna u 2021.g.), a proračun Ureda pučke pravobraniteljice za 2022.g. je 15.838.910,00 kuna (što je povećanje u odnosu na 14.625.986,00 kuna u 2021.g.) te za Državno izborno povjerenstvo 12.500.640,00 kuna (smanjenje u odnosu 2021.g. u relaciji je s izostankom izbornih i referendumskih aktivnosti većeg opsega u izvještajnom razdoblju). Plan proračuna Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) za 2022. g. iznosi 30.216.300,00 kuna (što je povećanje u odnosu na 28.520.500,00 kuna za 2021. g.). U USKOK-u trenutno uz ravnateljicu radi i 30 zamjenika ravnateljice te 54 službenika i 8 namještenika.

U kontekstu kapaciteta tijela antikorupcijskog mehanizma potrebno je reći kako je u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti planirana provedba Podrška učinkovitosti u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta. Kroz ovaj projekt planiraju se obnoviti, digitalizirati i opremiti pametnom tehnologijom prostori za rad Policijskog nacionalnog ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PNUSKOK). Obnova prostora odnosi se na regionalne službe u Zagrebu gdje je predviđena energetska obnova postojećih prostorija i uporaba gotovo 900 m² novog prostora te u Splitu gdje je planirana obnova dijela zgrade u sadašnjoj luci Ministarstva obrane. U ovim, ali i ostalim regionalnim službama kao i službama u sjedištu bit će u potpunosti obnovljena informatička oprema dok će se u sklopu projekta provesti i više edukacija kojima će se dobra praksa prenijeti linijama rada na policijskim upravama.

U odnosu na jačanje međuinstitucionalne suradnje, 12. prosinca 2022. potpisan je Sporazum između Porezne uprave i Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) o unaprjeđivanju suradnje u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala kojim će se intenzivirati postojeća suradnja između dvije institucije. Navedenim se Sporazumom detaljno uređuje način razmjene podataka što omogućuje USKOK-u izravan pristup određenim bazama podataka Porezne uprave čime se osigurava brže provođenje imovinskih izvida, dok se dodatnim reguliranjem timskog rada osigurava daljnja uspješna suradnja u suzbijanju i progonu kaznenih djela iz nadležnosti USKOK-a. Uskoro se očekuje i sklapanje sporazuma Porezne uprave i Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO).

U tom kontekstu treba navesti da u Poreznoj upravi od 1. srpnja 2017. djeluje poseban tim financijskih istražitelja koji surađuju s tužiteljima na predmetima korupcije i organiziranog kriminaliteta i s delegiranim tužiteljima Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO). Dakle, pitanje suradnje u financijskim istragama riješeno je institucionalno, osnivanjem Samostalnog sektora za financijske istrage Središnjeg ureda Porezne uprave. Navedeni Sektor značajno pridonosi istragama korupcije uzimajući u obzir podatke o imovini i novčanim transakcijama fizičkih i pravnih osoba kojima raspolaže Porezna uprava. U navedenom Sektoru trenutno je

zaposleno 20 financijskih istražitelja, a zbog obujma posla potrebno je povećanje broja zaposlenih.

Što se tiče dodatnog jačanja suradnje s Uredom europskog javnog tužitelja (EPPO), Ministarstvo unutarnjih poslova je s Uredom europskog javnog tužitelja, 13. listopada 2022. potpisalo Radni dogovor o suradnji i pristupu podacima vezanim za otkrivanje i procesuiranje kaznenih djela, a s ciljem bržeg i učinkovitijeg otkrivanja, suzbijanja te kaznenog progona počinitelja kaznenih djela protiv financijskih interesa Europske unije te kaznenih djela koja su s njima povezana. Delegirani nacionalni tužitelji EPPO-a imat će na propisan način, uz odredbe o povjerljivosti i zaštiti, izravan pristup podacima sadržanim u evidencijama Ministarstva unutarnjih poslova, a što predstavlja osnaživanje kaznenopravnog okvira za procesuiranje počinitelja kaznenih djela koja pogađaju financijske interese Europske unije. Suradnja se u 2022.g. provodi kontinuirano te je ta suradnja rezultirala otkrivanjem kaznenih djela na štetu financijskih interesa Europske unije i njihovih počinitelja.

Slijedom navedenog, Ministarstvo unutarnjih poslova je u suradnji Uredom europskog javnog tužitelja tijekom 2022.g. provelo 11 kriminalističkih istraživanja od čega do sada podnesena kaznena prijava u jednom slučaju dok su ostala kriminalistička istraživanja u tijeku. Očekuje se daljnje povećanje kriminalističkih istraživanja u suradnji sa Uredom Europskog javnog tužitelja te su na prijedlog Europske javne tužiteljice gđe Laure Codruța Kövesi određeni policijski službenici koji će isključivo raditi na slučajevima koje vodi Ured Europskog javnog tužitelja u Republici Hrvatskoj.

Ministarstvo unutarnjih poslova osim rada po tzv. domaćim predmetima, od ulaska Republike Hrvatske u EU kontinuirano pojačava suradnju s tijelima za provedbu zakona država članica EU u međunarodnim predmetima koji dodatno opterećuju djelovanje policijskih službenika Službe gospodarskog kriminaliteta i korupcije. Policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova sudjeluju u kriminalističkim istraživanjima počinjenih kaznenih djela na štetu financijskih interesa EU kao jednog od tijela sustava za suzbijanje nepravilnosti i prijevara (AFCOS sustav).

Nadalje, međunarodna suradnja u USKOK-ovim predmetima koju karakterizira brza razmjena informacija i međusobna pravna pomoć u predmetima USKOK-a s međunarodnim karakterom, značajni su faktori za prikupljanje dokaza i učinkovit kazneni progon počinitelja kaznenih djela, kao i za detektiranje i oduzimanje protupravno stečene imovinske koristi. Efikasnijem postupanju ovog Ureda u navedenom području i tijekom 2022.g. doprinijele su aktivnosti Eurojusta posredstvom kojeg je s nadležnim pravosudnim tijelima drugih država ostvarena uspješna suradnja u predmetima u kojima je bilo potrebno koordinirano postupanje kao i brže izvršavanje zamolnica za međunarodnu pravnu pomoć.

U odnosu na relevantne mjere poduzete u svrhu učinkovite i pravovremene suradnje nacionalnih tijela s OLAF-om, ističe se kako su tijekom 2022.g. održana su 4 sastanka mreže, na svim sastancima sudjelovao je zamjenik Glavne državne odvjetnice, član mreže iz DORH-a i to s ciljem razvijanja suradnje s Ustrojstvenom jedinicom i OLAF-om vezano za pitanja zaštite financijskih interesa EU, jačanja međuinstitucionalne suradnje i komunikacije s tijelima AFCOS sustava posebice kroz pružanje stručne pomoći pri u razlikovanju različitih oblika nepravilnosti koje se pojavljuju u provedbi projekata u odnosu na bitna obilježja kaznenog djela subvencijske prijevare i drugih povezanih kaznenih djela. Sukladno čl. 9. Uredbe Vlade

Republike Hrvatske o institucionalnom okviru sustava za suzbijanje nepravilnosti i prijevara,²⁶ OLAF može na državnom području Republike Hrvatske provoditi istrage iz svoje nadležnosti sukladno važećim propisima Republike Hrvatske i Europske unije. Istrage i pregledi dokumentacije iz čl. 9 st. 1 Uredbe pripremaju se i provode u suradnji s nadležnim tijelom AFCOS sustava koje će na vrijeme biti obaviješteno o predmetu, svrsi i pravnoj osnovi istraga i pregleda, kako bi moglo pružiti svu potrebnu pomoć.

Što se tiče suradnje nacionalnih državnih odvjetništava s Uredom Europskog javnog tužitelja, a vezano uz relevantne mjere poduzete u svrhu učinkovite i pravovremene suradnje, prije svega valja napomenuti kako nacionalna tijela uspješno surađuju s EPPO-om u svrhu otkrivanja i progona kaznenih djela počinjenih na štetu proračuna Europske unije. Komunikacija nacionalnih državnih odvjetništava s EPPO-om odvija se preko Državnog odvjetništva Republike Hrvatske odnosno Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske kao nacionalnog tijela sukladno Uredbi Vijeća (EU) 2017/1939 i Zakonu o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2017/1939 o provedbi pojačane suradnje u vezi s osnivanjem ureda Europskog javnog tužitelja. Nadalje, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je, u svrhu kvalitetne i točne komunikacije s EPPO-om, izdalo obveznu uputu nacionalnim državnim odvjetništvima broj A-240/2021 kojom se uređuje postupanje u predmetima iz moguće nadležnosti EPPO-a. Ovom uputom nacionalna državna odvjetništva su upućena na obvezu kontinuiranog vršenja analize predmeta, kaznenih prijava i podnesaka iz moguće nadležnosti EPPO-a, kao i dostavljanja obavijesti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske o mogućem počinjenju kaznenog djela iz nadležnosti EPPO-a kako bi isto o navedenom obavijestio EPPO radi donošenja odluke o preuzimanju predmeta. Komunikacija Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i EPPO-a u smislu prijave kaznenih djela i dostave dokumentacije vrši se elektronskim putem čime se značajno pridonosi brzini i efikasnosti postupanja, kao i smanjenju troškova oba tijela.

Vezano za kadrovsku politiku kao ključni element pravovremenog otkrivanja kaznenih djela i uspješnog progona, bitno je napomenuti kako je EPPO u Republici Hrvatskoj u 2022.g. osnažen za dva nova delegirana tužitelja iz redova Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, oba s bogatim znanjem i iskustvom u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih kaznenih djela. Također, došlo je i do povećanja službeničkog kadra u vidu zapošljavanja dodatnog državnoodvjetničkog zapisničara i državnoodvjetničkog savjetnika. Isto tako, bitno je za napomenuti kako je nacionalno tijelo kaznenog progona, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, kao tijelo unutar kojeg je EPPO osnovan, bio polazna točka edukacije i prenošenja znanja novim službenicima EPPO-a, kao i pružanja tehničke i podrške EPPO-u. Naime, državnoodvjetnički savjetnici EPPO-a prije početka rada proveli su određeno vrijeme na edukaciji i osposobljavanju u Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta čime su stekli potrebne vještine i znanje za daljnji rad u EPPO-u. U okviru tehničke podrške, Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta redovito šalje svoje službenike i namještenike na ispomoć EPPO-u, a informatički referent i financijski istražitelj koji su zaposleni u EPPO-u su prethodno prošli osposobljavanje u Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta. Općenito, nacionalna državna odvjetništva nastavila su uspješnu suradnju i kvalitetnu komunikaciju s OLAF-om i EPPO-om u Republici Hrvatskoj u 2022.g.

21. Zaštitne mjere za funkcionalnu neovisnost tijela zaduženih za sprječavanje i otkrivanje korupcije

²⁶ Narodne novine broj 144/13 i 19/17

Relevantne informacije navedene su u ranijim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

22. Informacije o provedbi mjera predviđenih strateškim antikorupcijskim okvirom (ako je primjenjivo). Ukoliko su dostupni, navesti relevantne ciljeve i pokazatelje.

Prioritetna područja i mjere u borbi protiv korupcije na nacionalnoj razini artikulirani su nacionalnim strateškim dokumentima.

Slijedom donošenja Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. g. u listopadu 2021.g., Odlukom o donošenju Akcijskog plana za razdoblje od 2022. do 2024.g. uz Strategiju sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030.g., u srpnju 2022.g. donesen je prvi Akcijski plan za razdoblje od 2022-2024.g.²⁷, koji sadrži 206 konkretnih aktivnosti za upravljanje korupcijskim rizicima u okviru strateški određenih posebnih ciljeva i mjera u pojedinim sektorskim prioritetnim područjima. Uz svaku planiranu aktivnost određena su nadležna tijela za provedbu, kao i jasno naznačeni rokovi provedbe, potrebna financijska sredstva te pokazatelji rezultata provedbe aktivnosti unutar svake pojedine mjere.

Informacije o provedbi aktivnosti Akcijskog plana prikupljaju se kvartalno. Ministarstvo pravosuđa i uprave zatražilo je od nositelja provedbe aktivnosti očitovanja o statusu provedbe aktivnosti kojima je rok provedbe do kraja trećeg kvartala 2022.g. Od ukupnog broja aktivnosti, 20 je aktivnosti s rokom provedbe do kraja trećeg kvartala 2022.g. Od tih 20 aktivnosti, 12 aktivnosti je provedeno, djelomično su provedene 2 aktivnosti, dok 6 aktivnosti nije provedeno. Što se tiče provedbe aktivnosti predmetnog Akcijskog plana kojima je rok za provedbu četvrti kvartal 2022.g., takvih je aktivnosti 23. Ministarstvo pravosuđa i uprave je u postupku prikupljanja podataka o statusu provedbe tih aktivnosti od strane nositelja provedbe.

Na temelju provedbe Akcijskog plana biti će izrađena službena godišnja izvješća o provedbi od strane Ministarstva pravosuđa i uprave, s ciljem izvještavanja Vlade Republike Hrvatske što je u nadležnosti Savjeta za sprječavanje korupcije. Izvješća će, sukladno dosadašnjoj praksi, biti potvrđena od strane Savjeta za sprječavanje korupcije, a nakon prihvatanja od strane Vlade Republike Hrvatske, objavljena na službenim mrežnim stranicama Ministarstva pravosuđa i uprave.

B. Prevencija

23. Mjere za jačanje integriteta u javnom sektoru i njihova primjena (uključujući pravila o nekompatibilnosti, „okretna vrata“, kodekse ponašanja, etičke treninge). Navesti podatke o njihovoj primjeni.

U odnosu na relevantne informacije iznesene u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, uvedene su sljedeće izmjene:

Izmjene i dopune Zakona o Vladi Republike Hrvatske donesene su 6. srpnja 2022.²⁸. Izmjene se odnose na imenovanje posebnih savjetnika predsjednika Vlade Republike Hrvatske i posebnih savjetnika pojedinim članovima Vlade RH. Također, izmjene se odnose na i članove Savjeta predsjednika Vlade te njihove izjave o sukobu interesa. Iako nisu nositelji javnih dužnosti i nisu nužno zaposleni na javnim funkcijama, smatra se da je bilo važno urediti to

²⁷ Narodne novine broj 88/2022

²⁸ Narodne novine broj 80/22

područje i na temelju preporuke u Izvješće petog evaluacijskog kruga GRECO za Republiku Hrvatsku. Na temelju Zakona o Vladi Republike Hrvatske, Vlada RH donijela je 18. kolovoza 2022. Odluka o sadržaju Izjave o interesima i nepristranosti. Ovom Odlukom propisuje se sadržaj Izjave o interesima i nepristranosti posebnog savjetnika predsjednika Vlade Republike Hrvatske i posebnog savjetnika pojedinog člana Vlade Republike Hrvatske te člana savjeta predsjednika Vlade Republike Hrvatske. Posebni savjetnici i članovi savjeta Vlade RH dužni su prilikom imenovanja potpisati izjavu o interesima i nepristranosti. Na taj se način uređuje nepristrano obavljanje dužnosti upravljanjem mogućih sukoba interesa. U slučaju nastanka okolnosti koje narušavaju ili bi mogle narušiti nepristranost posebnog savjetnika ili predstavljaju postojanje sukoba interesa ili mogućeg sukoba interesa, posebni savjetnik dužan je bez odgode izvijestiti predsjednika Vlade ili drugog člana Vlade za kojeg obavlja savjetničke poslove. Podaci o posebnim savjetnicima, kao i o članovima savjeta objavljuju se na posebnom obrascu na mrežnim stranicama Vlade u roku od 14 dana od dana njihova imenovanja.

Slijedom donošenja Kodeksa ponašanja državnih dužnosnika u tijelima izvršne vlasti u 2022.²⁹ (dalje: Kodeks) kojim se utvrđuju načela ponašanja na temelju kojih državni dužnosnici u tijelima izvršne vlasti postupaju tijekom obnašanja dužnosti, razrađuju pojedina pitanja integriteta dužnosnika te se uređuje izbor, sastav i djelokrug rada Vijeća za provedbu Kodeksa ponašanja državnih dužnosnika u tijelima izvršne vlasti, u srpnju 2022. Vlada Republike Hrvatske objavila je javni poziv radi prikupljanja prijava kandidata za imenovanje dva člana iz reda u javnosti priznatih stručnjaka u području sprječavanja korupcije i etike u javnom sektoru Vijeća. Kandidati će biti izabrani do kraja siječnja 2023.

Hrvatski sabor na sjednici 29. studenoga 2022. donio Kodeks o etičkom djelovanju zastupnika u Hrvatskom saboru³⁰ kojim se uređuju temeljne vrijednosti i pravila o etičkom djelovanju zastupnika u Hrvatskom saboru.

Kodeks sadrži i odredbe o sprječavanju sukoba interesa privatnog i javnog interesa zastupnika i njihovom odnosu s građanima i medijima. Provedbu Kodeksa prati Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora.

Tijekom 2022.g. educirano je sveukupno 145 službenika kroz radionice na temu etike za različite kategorije državnih službenika: za zaposlene u pravosudnim tijelima, u zatvorskom sustavu, za pravosudne policajce te za povjerenike za etiku.

24. Opća transparentnost javnog odlučivanja, uključujući pravila o lobiranju i njihovu provedbu, pravila o otkrivanju imovine i provedbu, pravila o darovima, transparentnost financiranja političkih stranaka)

Pravni i institucionalni okvir u ovim područjima opisani su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, a dodatne relevantne informacije iznesene su u odgovoru na pitanje br. 19.

25. Pravila i mjere za sprječavanje sukoba interesa u javnom sektoru. Navesti opseg njihove primjene (npr. kategorije službenika na koje se primjenjuju)

Pravni i institucionalni okvir opisani su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, uključujući glavne značajke novog Zakona o sprječavanju sukoba interesa iz 2022.g.,

²⁹ Narodne novine broj 54/22

³⁰ Narodne novine broj 140/22

koje su detaljnije opisane u Izvješću Europske komisije i pisanom doprinosu Republike Hrvatske iz 2022.g.

26. Mjere uspostavljene kako bi se osigurala zaštita zviždača i potaklo prijavljivanje korupcije

Pravni i institucionalni okvir opisani su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, uključujući odredbe Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti iz 2022.g.³¹ (dalje: Zakon) koje su detaljnije opisane su u Izvješću Europske komisije i pisanom doprinosu Republike Hrvatske iz 2022.g.

Na temelju Zakona u predviđenom zakonskom roku donesen je Pravilnik o načinu imenovanja povjerljive osobe i postupku unutarnjeg prijavljivanja nepravilnosti u Ministarstvu pravosuđa i uprave³². Pravilnik je 15. lipnja 2022. objavljen u Narodnim novinama te su imenovane povjerljive osobe.

Nakon donošenja Zakona, Ministarstvo pravosuđa i uprave izradilo je publikaciju s ciljem informiranja poslodavaca o njihovim obvezama prema Zakonu. U suradnji s predstavnicima poslodavaca dogovoreno je da navedeni dokument bude u obliku kratkog podsjetnika s ukratko navedenim i obrazloženim obvezama poslodavaca u tom kontekstu. U skladu s tim, publikacija je dobila naziv u skladu sa svojim sadržajem i namjenom - Podsjetnik za primjenu Zakona (za poslodavce). Podsjetnik je objavljen je na stranicama Ministarstva pravosuđa i uprave te distribuiran predstavnicima poslodavaca.

Također, kako bi se različite obveznike upoznalo s novim Zakonom, održane su i održavaju se prezentacije u Hrvatskoj gospodarskoj komori, Udruzi poslodavaca i Državnoj školi za upravu. U okviru provedbe Strategije sprječavanja korupcije predviđena je i kontinuirana edukaciju pravosudnih dužnosnika, povjerljivih osoba te provođenje edukacije za predstavnike državnih poduzeća.

U okviru provedbe Nacionalnog plana oporavka i otpornosti planira se razviti IT platforma za poboljšanje učinkovitog informiranja javnosti o uspostavljenom normativnom okviru u području borbe protiv korupcije uključujući Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti. U tijeku je izrada projektne dokumentacije za razvoj IT platforme koja će sadržavati program virtualnog asistenta ili sistemski vođen chatbot koji će građane voditi kroz zakone u određenim područjima sprječavanja korupcije uključujući i kroz odredbe Zakona o zaštiti prijavitelja nepravilnosti.

Također, u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti planirana je provedba nacionalne medijske kampanje u razdoblju od kraja 2023.g. do kraja 2024.g. kako bi se podigla svijest o štetnosti korupcije i informirala šira javnost o postojećim antikorupcijskim mehanizmima, između ostalog i mehanizmima zaštite osoba koje prijavljuju nepravilnosti, s ciljem poticanja građana na prijavu nepravilnosti.

Nacionalna kampanja obuhvatit će medijsku kampanju putem oglašavanja u televizijskom programu, kroz oglašavanje na društvenim mrežama i radio postajama te putem tiskanog oglašavanja (letci, plakati i drugi promidžbeni materijal), kao i organizaciju okruglih stolova i konferencija te edukacija na temu antikorupcije u srednjim školama.

³¹ Narodne novine broj 46/22

³² Narodne novine broj 68/22

Osim toga, u Ministarstvu pravosuđa i uprave kontinuirano se zaprimaju upiti povjerljivih osoba te drugih pravnih i fizičkih osoba vezano uz primjenu zakona te se daju upute za primjenu zakonskih odredbi.

27. Popis sektora u vašoj državi članici s visokim rizikom korupcije i popis relevantnih mjera poduzetih/predviđenih za sprječavanje korupcije i sukoba interesa u dotičnim sektorima (npr. javna nabava, zdravstvo, programi za dodjelu državljanstva ulagačima, rizik ili slučajevi korupcije povezani s isplatom EU fondova, ostalo) i, gdje je to primjenjivo, popis mjera za sprječavanje i oslovljavanje korupcije od strane skupina organiziranog kriminala (npr. infiltracija u javni sektor)

Kako je opisano u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, prioritetna područja i mjere u borbi protiv korupcije na nacionalnoj razini artikulirane su nacionalnim strateškim dokumentima za borbu protiv korupcije, uključujući novu Strategiju u ovom području koja je usvojena u listopadu 2021. godine.

U ovom kontekstu potrebno je ponovno istaknuti kako su prioriteti, ciljevi i mjere u borbi protiv korupcije na nacionalnoj razini artikulirani u nacionalnim strateškim i provedbenim dokumentima te u tom smislu uputiti na odgovor na pitanje 22., odnosno donošenje prvog provedbenog dokumenta (Akcijskog plana za razdoblje od 2022. do 2024. godine uz Strategiju sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine) u aktualnom strateškom razdoblju.

Što se tiče poduzetih koraka, ističemo unaprijeđenjas ciljem smanjenja rizika korupcije pri dodjeli sredstava iz fondova EU. U tom smislu Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije osnovalo je tri Mreže koordinatora iz područja državnih potpora, javne nabave i upravljanja nepravilnostima na kojima sudjeluju predstavnici svih tijela u sustavima upravljanja i kontrole Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF). U svrhu daljnjeg jačanja okvira za sprječavanje nepravilnosti i prijevara u institucionalnom okviru za korištenje sredstvima iz ESI fondova, cilj je u iduće dvije godine nastaviti s implementacijom pravila postavljenog okvira, održavanjem sastanaka uspostavljenih Mreža koordinatora iz područja javne nabave, državnih potpora i upravljanja nepravilnostima te održavanjem sastanaka Skupine za procjenu rizika od prijevara tijela u sustavu upravljanja i kontrole korištenja europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Nadalje, kao jedan od korupcijskih rizika u radu policije prepoznata je potreba moderniziranja plaćanja novčanih kazni odnosno napuštanje prakse plaćanja novčanih kazni izravno u gotovini policijskim službenicima. Od 1. srpnja 2022. u potpunosti se prešlo na bezgotovinsku naplatu novčanih kazni putem POS uređaja, a za tu svrhu nabavljeno je 600 POS uređaja, koji su raspoređeni po policijskim upravama u cijeloj Hrvatskoj, i to policijskim ophodnjama, motociklistima, ophodnim brodovima, ali i na međunarodne granične prijelaze i u policijske postaje uz provođenje obuke policijskih službenika za korištenje navedenih uređaja.

Također, početkom 2022.g. Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave je, uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske, donijela Etički kodeks Državne komisije. Naime, imajući na umu da je područje javne nabave područje osjetljivo na korupciju te da je i percepcija javnosti u pogledu javne nabave pretežito određena kao području koje je najviše izloženo korupciji, Državna komisija, kao tijelo koje kontrolira postupke javne nabave te kao autoritet u tom području, smatra kako i sama mora postupati u skladu s najvišim etičkim standardima i

dodatno naglasiti i osvijestiti nepoželjna ponašanja kako bi se izbjegle sve potencijalne situacije kojima bi se kompromitirala neovisnost i transparentnost rada Državne komisije. Etičkim kodeksom su uređena relevantna pitanja poput postupanja u slučaju postojanja okolnosti koje predstavljaju sukob interesa, etička pravila usmjerena izbjegavanju situacija koje potencijalno mogu dovesti do sukoba interesa, pravila postupanja u odnosu na komunikaciju s trećim osobama, upotrebu povjerljivih informacija i sl.

28. Druge relevantne mjere za sprječavanje korupcije u javnom i privatnom sektoru

U okviru aktualnog procesa pregovora za pristupanje Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) Republike Hrvatske, u tijeku je i poduzimanje koraka za pristupanje OECD-ovoj Konvenciji za borbu protiv podmićivanja stranih javnih dužnosnika u međunarodnom poslovnim transakcijama te Radnoj skupini za suzbijanje podmićivanja u međunarodnim poslovnim transakcijama koja prati provedbu iste Konvencije.

C. Represivne mjere

29. Kriminalizacija korupcije, uključujući razinu zakonom propisanih sankcija i povezanih djela, uključujući inozemno podmićivanje

Kaznenopravni okvir opisan je u ranijim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

30. Podaci o istragama i primjeni sankcija za korupcijska kaznena djela (uključujući za pravne osobe i predmete visoke razine i složenosti) i njihova transparentnost, uključujući vezano uz provedbu EU fondova

U odnosu na kazneni progon koruptivnih kaznenih djela potrebno je naglasiti kako je USKOK tijekom 2022.g. procesuirao počinitelje koruptivnih kaznenih djela u nizu društvenih segmenata na raznim nivoima uključujući i korupciju na visokom nivou. U odnosu na korupciju na visokom nivou ističe se predmet u kojem je zbog kaznenih djela zlouporabe položaja, trgovanje utjecajem i dr., vezano za nezakonite isplate potpora/bespovratnih sredstava i nezakonito zapošljavanje, optuženo više okrivljenika od kojih su u vrijeme pokretanja istrage dvojica okrivljenika bili aktualni ministri, jedan okrivljenik je bio aktualni potpredsjednik Vlade, a jedan okrivljenik je bio bivši ministar.

31. Potencijalne prepreke istragama i kaznenom progonu u korupcijskim predmetima visoke razine i složenosti, kao i učinkovitost sankcija za korupcijske slučajeve visokog profila i složenosti (npr. pravila o političkom imunitetu, postupovna pravila, zastare, prekogranična suradnja, pomilovanja).

Relevantne informacije navedene su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

32. Informacije o učinkovitosti nekaznenih mjera i sankcija (npr. mjere oduzimanja protupravno stečene imovine i administrativne sankcije za javne i privatne prekršitelje).

Relevantne informacije navedene su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske.

III. Sloboda i pluralizam medija

33. Molimo dostaviti informacije o poduzetim mjerama za praćenje preporuka primljenih u Izvješću za 2022.g. u vezi sa slobodom medija i pluralizmom (ako je primjenjivo)

Preporuka: „Dodatno ojačati okvir za pravednu i transparentnu raspodjelu sredstava za državno oglašavanje utvrđivanjem jasnih mjerila, dobrih praksi i mjera nadzora kako bi se zajamčilo djelotvorno funkcioniranje novog postupka javnog natječaja za lokalne i regionalne medije.“

Novi Zakon o elektroničkim medijima (ZEM), spomenut u prošlogodišnjem izvješću, stupio je na snagu u listopadu 2021. godine. Njime su uvedena važna poboljšanja usmjerena na povećanje transparentnosti raspodjele sredstava za državno oglašavanje, uključujući obvezu godišnjeg izvješćivanja o obavljenom oglašavanju od strane tijela javne vlasti, institucija i trgovačkih društava u pretežno državnom vlasništvu koja su obuhvaćena Zakonom, te zahtjevnije uvjete za raspodjelu sredstava za državno oglašavanje. Sukladno novoj obvezi izvješćivanja, javne osobe iz djelokruga ZEM-a svake godine do 31. ožujka trebaju izvijestiti Vijeće za elektroničke medije o utrošenim javnim sredstvima za oglašavanje te podatke objaviti na svojim internetskim stranicama. Godina 2022. prva je puna godina primjene nove odredbe ZEM-a, pa će u 2023.g. biti dostupni i prvi podaci o oglašavanju na godišnjoj osnovi temeljem objavljenih izvješća o oglašavanju i ulaganjima u proizvodnju i emitiranje audiovizualnih i radijskih programa te sadržaja elektroničkih publikacija. Vijeće za elektroničke medije, kao tijelo zaduženo za nadzor i provedbu odredaba ZEM-a koje se odnose na zaštitu pluralizma i raznolikosti medija (članak 77. ZEM-a) ima ulogu u učvršćivanju dobrih praksi glede izvješćivanja. Također ističemo da se na pitanje oglašavanja primjenjuju odredbe Zakona o javnoj nabavi, utoliko što su ga tijela javne vlasti, institucije i trgovačka društva u pretežno državnom vlasništvu dužna primjenjivati.

Preporuka: “ riješiti pitanje strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja usmjerenih na novinare, među ostalim oslovljavanjem pitanja zlorabe pravnih odredbi o kleveti i poboljšanjem informiranosti, uzimajući u obzir europske standarde o zaštiti novinara.”

Sveobuhvatni okvir predstavljen je u pisanim doprinosima Hrvatske za 2020., 2021. i 2022. godinu. Pitanje strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja usmjerenih na novinare („SLAPPs“) ostalo je u fokusu Ministarstva kulture i medija, koje je nastavilo raditi na rješavanju problema strateških tužbi, nadograđujući proces pokrenut još 2021.g. uspostavom Stručne radne skupine za ovo pitanje. Radna skupina za suzbijanje SLAPP-a, identificirala niz preporuka za poboljšanje položaja novinara i suzbijanje SLAPP-ova. Kao prvi korak, to uključuje ciljne aktivnosti usmjerene na uvođenje praktičnih poboljšanja podizanjem svijesti protiv SLAPP-ova, posebno u pravosuđu, kako bi se olakšalo rano prepoznavanje SLAPP-ova i korištenje postojećih pravnih zaštitnih mjera za suzbijanje zlorabe tužbi protiv novinara. Kao daljnji korak, istražuju se opcije za uvođenje mehanizma ranog upozorenja protiv SLAPP-ova u novi Zakon o medijima (vidi niže).

Od novijih aktivnosti treba istaknuti sljedeće: Slijedom zaključka Stručne radne skupine o važnosti edukacija i osposobljavanja pravosudnih i medijskih djelatnika u podizanju svijesti i usklađivanju pravosudne prakse za prepoznavanje i suzbijanje SLAPP-a koji je istaknut u prošlogodišnjem izvješću, tijekom 2022.g. organizirane su daljnje ciljne radionice diljem Hrvatske kako bi se doprlo do širokog kruga dionika i drugih aktera u medijima, pravosuđu i akademskoj zajednici. U ožujku 2022. u Regionalnom centru Pravosudne akademije u Splitu održana je druga stručna radionica o suzbijanju SLAPP tužbi, a radnoj skupini Ministarstva

kulture i medija pridružio se i Ured pučke pravobraniteljice RH. Edukativne aktivnosti u organizaciji Ministarstva kulture i medija nastavljene su trećom radionicom o problematici SLAPP tužbi u Osijeku u lipnju 2022. na kojoj su, uz izlagače, sudjelovali i brojni suci Županijskog i Općinskog suda u Osijeku. Četvrta radionica održana je u listopadu 2022. u Varaždinu, gdje su brojni predstavnici hrvatskog pravosuđa i medija raspravljali o problematici s kojom se suočava medijski sektor.

Ovim edukativnim radionicama Republika Hrvatska se, ne čekajući objavljivanje prijedloga Direktive i zaštiti osoba uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudskih postupaka i preporuka državama članicama o SLAPP tužbama od 27. travnja 2022.³³, među prvim državama članicama EU sustavno počela baviti problematikom SLAPP tužbi. Vezano uz aktivnosti edukacija, koje su navedene u preporukama Europske komisije državama članicama EU-a, treba istaknuti da na njih pozvani, pored sudionika edukativnih radionica o SLAPP tužbama, i svi lokalni, regionalni i nacionalni mediji koji o tim javnim raspravama izvještavaju te se i na taj način pridonosi podizanju svijesti u stručnoj i općoj javnosti o negativnim posljedicama SLAPP-a, što je također jedna od preporuka EK.

Nadalje, bitno je istaknuti i da će se u novi Zakon o medijima implementirati mehanizam za rano prepoznavanje i odbacivanje SLAPP tužbi. U tu svrhu bit će potrebno pažljivo razraditi metodološki i pravni pristup prepoznajući da, komparativno gledajući, u ovom trenutku ni na razini država članica niti na EU razini nisu definirani specijalni pravni instituti protiv SLAPPa, te da ne postoji njihova precizna pravna definicija. Službeno istraživanje o broju SLAPP tužbi u Europskoj uniji, pa tako niti u Hrvatskoj, nije provedeno, no Stručna radna skupina Ministarstva kulture i medija prati i komparativne podatke koje objavljuje CASE novinarsko udruženje („*Coalition Against SLAPPs in Europe*“) ³⁴ koje je u najnovijem izvješću od ožujka 2022.g. izvijestilo da su u Hrvatskoj u razdoblju od 2010. do 2021.g. podnesene ukupno 33 SLAPP tužbe.

A. Tijela za medije

34. Mjere poduzete za osiguranje neovisnosti, ovlasti provedbe i primjerenost resursa (financijskih, ljudskih i tehničkih) regulatornih tijela i tijela za medije

U odnosu na prošlogodišnji doprinos Republike Hrvatske nije bilo daljnjih izmjena zakonodavnog okvira u području medija, no važno je istaknuti aktivnosti vezane za rad Agencije za elektroničke medije.

Kako je spomenuto u prijašnjim doprinosima, Agencija za elektroničke medije 2020.g. pokrenula projekt poticanja novinarske izvrsnosti dodjelom bespovratnih sredstava u visini od ukupno milijun kuna novinarima/novinaricama za novinarske radove i istraživanja u elektroničkim publikacijama za teme koje su od javnog interesa. Projekt je nastavljen i uspješno ostvaren u 2021.g., a u treći ciklus za 2022. ušla je sa značajno povećanim proračunom. Vlada Republike Hrvatske je Uredbom o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću za 2022. g.³⁵ utvrdila veći postotak za Program poticanja kvalitetnog novinarstva u iznosu od 1,81 % , u odnosu na 1,30 % u 2021.g. Procjenjuje se da će ukupno

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0177&from=EN>

³⁴ <https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/slapp%202022/CASE%20Report%20on%20SLAPPs%20in%20Europe.pdf>

³⁵ Narodne novine broj 23/22

ostvareni prihod do kraja 2022.g. za spomenuti Program iznositi oko milijun i pol kuna, što predstavlja povećanje za oko pedeset posto.³⁶

Agencija za elektroničke medije provodi i Javni poziv za sufinanciranje projekata na temu poticanja medijske pismenosti za 2023.g. Svrha sufinanciranja je jačanje i razvoj medijske pismenosti građana, razvoj edukacijskih materijala i programa na raznovrsnim platformama te osvješćivanje javnosti o važnosti medijske pismenosti. Medijska pismenost podrazumijeva skup pojedinačnih i društvenih znanja, kompetencija i vještina, odnosno sposobnost pristupa i korištenje medija i komunikacijskih platformi, razumijevanje, vrednovanje i kritičko promišljanje različitih aspekata medija i medijskih sadržaja te stvaranje medijskih sadržaja i poruka, kao i odgovorno i etičko dijeljenje informacija i medijskih sadržaja na medijskim i komunikacijskim platformama i društvenim mrežama. Prijaviti se mogu svi fakulteti, instituti, obrazovne ustanove, udruge i ostale pravne osobe koje u 2023.g. imaju planiran projekt, pripremu i izradu edukacijskih materijala, manifestaciju, seminar, radionicu, konferenciju, predavanje ili istraživanje na temu medijske pismenosti.³⁷ Kada je riječ o slobodi medija i pluralizmu, a samim time o profesionalnom novinarstvu treba naglasiti kako će Republika Hrvatska graditi mrežu provjeravatelja („*fact checkers*“) za uspostavu provjere činjenične točnosti tvrdnji u medijskom prostoru za što je predviđeno 45 milijuna kuna iz EU fondova putem Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Do ideje za uspostavom provjere medijskih činjenica („*fact checking*“) došlo je u suradnji s medijskim sektorom, odnosno s novinarima i nakladnicima, a to je vezano i uz preporuku Europske komisije da se radi na pronalaženju načina za suzbijanje dezinformacija. Cilj uspostave mreže provjere činjenica je poticajna mjera i za zapošljavanje profesionalnih istraživača i novinara, ali i kao potpora medijima da ustraju na tome da se što više provjerenih i točnih informacija nađe u medijskom spektru. Jedan od primarnih ciljeva je što manje dezinformacija u medijima te poticanje profesionalnog novinarstva.

35. Uvjeti i postupci za imenovanje i razrješenje čelnika/članova kolegijalni regulatornih tijela i tijela za medije

U odnosu na prošlogodišnji doprinos Republike Hrvatske nije bilo daljnjih izmjena zakonodavnog okvira u području medija.

36. Postojanje i funkcije medijskih vijeća ili drugih samoregulacijskih tijela

Izuzev Vijeća za elektroničke medije u Republici Hrvatskoj ne postoji drugo regulatorno ili samoregulatorno tijelo. U tijeku je rad na prijedlogu novog Zakona o medijima te se razgovara i o uvođenju novog samoregulatornog tijela za medije.

B. Zaštitne mjere protiv uplitanja države ili politike, transparentnost i koncentracija vlasništva medija

37. Mjere poduzete kako bi se osigurala poštena i transparentna dodjela državnih sredstava za oglašavanje (uključujući pravni okvir)

³⁶ <https://www.aem.hr/vijesti/javni-poziv-za-ugovaranje-novinarskih-radova-u-elektronickim-publikacijama-3/>

³⁷ <https://www.aem.hr/vijesti/javni-poziv-za-sufinanciranje-projekata-na-temu-poticanja-medijske-pismenosti-2/>

Relevantne informacije navedene su u odgovoru na pitanje br. 33. U odnosu na prošlogodišnji doprinos Republike Hrvatske nije bilo daljnjih izmjena zakonodavnog okvira u području medija.

38. Mjere zaštite od uplitanja države/politike, naročito:

- jamstva za osiguravanje uređivačke neovisnosti medija (privatnih i javnih)
- specifična jamstva za neovisnost čelnika uprave i članova upravnih odbora javnih medijskih servisa (npr. u vezi s imenovanjem, razrješenjem), jamstva za njihovu operativnu neovisnost (npr. u vezi s obvezama izvješćivanja i raspodjelom resursa) i jamstva za pluralitet informacija i mišljenja
- informacije o posebnim zakonskim odredbama i postupcima koji se primjenjuju na pružatelje medijskih usluga, uključujući u pogledu dodjele/obnove/prestanka licenci, poslovanja tvrtke, zahtjeva za ulazak u kapital, koncentracije i korporativnog upravljanja

Relevantne informacije navedene su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske. U odnosu na prošlogodišnji izvještaj nije bilo izmjena zakonodavnog okvira u području medija.

39. Transparentnost vlasništva medija i javna dostupnost informacija o vlasništvu medija, uključujući izravne, neizravne i stvarne vlasnike, kao i sva pravila koja reguliraju to pitanje

Relevantne informacije navedene su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske. U odnosu na prošlogodišnji izvještaj nije bilo izmjena zakonodavnog okvira u području medija.

C. Okvir za zaštitu novinara, transparentnost i pristup informacijama

40. Pravila i prakse kojima se jamči neovisnost i sigurnost novinara, uključujući u pogledu zaštite novinarskih izvora i komunikacija

Relevantne informacije navedene su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske. U odnosu na prošlogodišnji izvještaj nije bilo izmjena zakonodavnog okvira u području medija.

41. Sposobnost provedbenih tijela, uključujući tijekom prosvjeda i demonstracija, da osiguraju sigurnost novinara i da istraže napade na novinare

Opći okvir zaštite novinara predstavljen je u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske. U slučaju kaznenih djela kojima je ugrožena sigurnost novinara nadležno je Ministarstvo unutarnjih poslova. U skladu s Preporukom Komisije (EU) 2021/1534 o jamčenju zaštite, sigurnosti i jačanja položaja novinara i drugih medijskih djelatnika u Europskoj uniji³⁸ učvršćena je suradnja među novinarima, udruženjima novinara i tijelima kaznenog progona potpisivanjem Protokola o postupanju policije prilikom saznanja o kaznenom djelu počinjenom na štetu medijskih djelatnika u vezi s obavljanjem medijske djelatnosti, Protokola o postupanju policije i medijskih djelatnika na javnim okupljanjima od većeg interesa javnosti te Sporazuma o suradnji čiji su potpisnici Ministarstvo unutarnjih poslova, Hrvatsko novinarsko društvo te Sindikat novinara Hrvatske. U cilju osiguranja i očuvanja poticajnog i sigurnog okruženja te otklanjanja opasnosti u vezi s obavljanjem medijske djelatnosti navedenim dokumentima

³⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32021H1534>

definirano je postupanje tijela kaznenog progona u slučajevima napada na novinare, kao i postupanje policije i medijskih djelatnika na prosvjedima i demonstracijama kako bi medijski djelatnici na takvim događajima mogli raditi bez ograničenja.

42. Pristup informacijama i javnim dokumentima (uključujući tijela za transparentnost tamo gdje postoje, postupke, troškove/naknade, vremenske okvire, upravno/sudsko preispitivanje odluka, izvršenje odluka od strane javnih tijela, moguće prepreke povezane s klasifikacijom informacija)

Pravni okvir za pristup informacijama i javnim dokumentima, uređen Zakonom o pravu na pristup informacijama³⁹, kao i Zakonom o medijima⁴⁰ i opisan u ranijim izvješćima Republike Hrvatske, ažuriran je usvajanjem Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama, koji je stupio na snagu 17. lipnja 2022.⁴¹ U svrhu transpozicije Direktive (EU) 2019/1024 o otvorenim podacima i ponovnoj uporabi informacija javnog sektora, njime su uvedena nova rješenja za poboljšanje i ujednačavanje prakse u ostvarivanju prava na pristup informacijama, kako su najavljena i opisana u prošlogodišnjem Izvješću (između ostalog, proširena je definicija informacija vezano uz raspolaganje javnim sredstvima koje su apriori dostupne javnosti, proširena prava korisnika i dr.).

43. Tužbe (uključujući SLAPP - strateške tužbe protiv sudjelovanja javnosti) i osude protiv novinara (uključujući slučajeve klevete) i mjere poduzete za zaštitu od očito neutemeljenih i zlouporabnih tužbi

Relevantne informacije navedene su u odgovoru na pitanje br. 33, a opći okvir predstavljen je u pisanim doprinosima Hrvatske za 2021. i 2022.g.

U skladu s točkom 29. Preporuke Europske komisije 2022/758 od 27. travnja 2022 o zaštiti novinara i boraca za ljudska prava uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovan ili zlonamjernih sudskih postupaka⁴² Hrvatska je odredila Ministarstvo pravosuđa i uprave kao nacionalno tijelo odgovorno za koordinaciju informacija i izvješćivanje Komisije o objedinjenim podacima prikupljenim na nacionalnoj razini. Nadalje, Hrvatska je u skladu s točkom 25. navedene Preporuke Komisije imenovala kontakt točku za prikupljanje i razmjenu informacija o organizacijama koje pružaju smjernice i potporu sobama koje su mete SLAPP-a iz Ministarstva pravosuđa i uprave.

IV. Ostala pitanja vezana uz sustav provjera i ravnoteža

44. Navesti informacije o poduzetim mjerama za praćenje preporuka primljenih u Izvješću za 2022.g. u vezi sa sustavom provjera i ravnoteže (ako je primjenjivo)

Preporuka: „Osigurati sistematičnije praćenje preporuka i zahtjeva za pristup informacijama od strane pučke pravobraniteljice.“

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ured) zadužen je za praćenje preporuka pučkog pravobranitelja i koordiniranje izrade izvješća o njihovoj provedbi, te je sukladno svojoj zadaći pristupio prikupljanju podataka o

³⁹ Narodne novine broj 25/13 i 85/15.

⁴⁰ Narodne novine broj 59/04, 84/11 i 81/13

⁴¹ Narodne novine broj 69/22

⁴² [EUR-Lex - 32022H0758 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

aktivnostima vezanim za provedbu preporuka iz Izvješća pučke pravobraniteljice za 2021.g. U tu svrhu Ured je u 23. lipnja 2022. uputio dopis tijelima državne uprave tražeći dostavu podataka o poduzetim aktivnostima u vezi s provedbom 156 preporuka iz Izvješće pučke pravobraniteljice za 2021.g. U tijeku je analiza pristiglih očitovanja. Nadalje, u svrhu sustavnog praćenja preporuka pučke pravobraniteljice, 7. listopada 2022. održan je online sastanak predstavnika Ureda sa zamjenicom pučke pravobraniteljice vezano uz metodologiju prikupljanja podataka i izradu izvješća o provedbi preporuka.

Kako je spomenuto u Izvješću Europske komisije za 2022.g., u ovom kontekstu važno je istaknuti i da je Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 10. prosinca 2021. donijela Odluku o osnivanju Savjeta za ljudska prava⁴³. Savjet je međuresorno i savjetodavno tijelo Vlade Republike Hrvatske za pitanja ljudskih prava koji čine predstavnici tijela državne uprave, ureda Vlade i udruga. Potpredsjednica Vlade Republike Hrvatske nadležna za ljudska prava predsjedava Savjetom, a stručne i administrativne poslove za rad Savjeta obavlja Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Jedna od zadaća Savjeta je suradnja s nacionalnim odborima i povjerenstvima za pojedina područja ljudskih prava, tijelima za ljudska prava Hrvatskoga sabora, pučkim pravobraniteljem i ostalim opunomoćenicima Hrvatskoga sabora za promicanje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda te udrugama za zaštitu i promicanje ljudskih prava registriranim u Republici Hrvatskoj.

Do sada su održane četiri sjednice Savjeta za ljudska prava, na kojima je sudjelovala pučka pravobraniteljica kao i specijalizirane pravobraniteljice i na kojima se raspravljalo o stanju ljudskih prava iz djelokruga pravobraniteljica kao i o preporukama pučke pravobraniteljice, te isticala potreba unaprjeđenja suradnje između pravobraniteljica i resornih tijela. Prva sjednica Savjeta održana je 18. ožujka 2022. s 2. točkom dnevnog reda o pregledu stanja u području ljudskih prava iz djelokruga pravobraniteljica. Druga sjednica Savjeta održana je 25. travnja 2022. s 1. točkom dnevnog reda o Izvješću pučke pravobraniteljice za 2021. i preporukama. Na drugoj sjednici Savjet je donio Zaključak kojim poziva tijela javne vlasti da poduzmu odgovarajuće mjere i aktivnosti za provedbu Preporuka pučke pravobraniteljice, odnosno da dostave pučkoj pravobraniteljici odgovarajuće obrazloženje ako smatraju da neku preporuku nije moguće provesti na predloženi način. U Zaključku je navedena i potreba održavanja konstruktivnog dijaloga s pučkom pravobraniteljicom radi provedbe preporuka, kao i plan da se održe tematske sjednice Savjeta na temu provedbe preporuka. Treća sjednica Savjeta održana je 30. rujna 2022. na temu zaštite prava osoba starije životne dobi, te se raspravljalo o pravima osoba starije životne dobi i preporukama pučke pravobraniteljice vezano za ovu temu i to u dijelu koji se odnosi na obiteljske domove za starije, nasilje nad starijim osobama te ugovore o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju. Na četvrtoj sjednici koja je održana 20. prosinca 2022. raspravljalo se o Prijedlogu Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2027.g., Prijedlogu Akcijskog plana zaštite i promicanja ljudskih prava za razdoblje od 2022. do 2023.g. i Prijedlogu Akcijskog plana suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2023.g. Navedeni dokumenti su u postupku javnog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću. Obavijesti o održavanju sjednica i zapisnici sa sjednica dostupni su na internetskoj stranici Vlade Republike Hrvatske⁴⁴ i Ureda⁴⁵.

⁴³ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2021_12_136_2243.html

⁴⁴ <https://vlada.gov.hr/vijesti/odrzana-1-sjednica-savjeta-za-ljudska-prava/35096>
<https://vlada.gov.hr/vijesti/odrzana-3-sjednica-savjeta-za-ljudska-prava-36137/36137>

⁴⁵ <https://ljudskaprava.gov.hr/ljudska-prava/savjet-za-ljudska-prava/sjednice-savjeta-za-ljudska-prava/1064>

Važno je istaknuti i to da je u okviru Prijedloga Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje od 2022. do 2027.g. definiran poseban cilj "Poboljšanje učinkovitosti javne uprave za djelovanje u području zaštite ljudskih prava", a kao pokazatelj ishoda ovog cilja pratit će se udio preporuka pučke pravobraniteljice po kojima su javnopravna tijela učinkovito postupala tijekom 12 mjeseci. Metodologija praćenja ovog pokazatelja i tempo prikupljanja podataka definirat će se u dogovoru s Uredom pučke pravobraniteljice.

Vezano uz pitanje postupanja po zahtjevima za pristup informacijama pučke pravobraniteljice, spomenuto u Izvješću Europske komisije za 2021. i 2022.g. treba istaknuti da Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP) postupi po zahtjevima pučke pravobraniteljice u skladu s odredbama Zakona o pučkom pravobranitelju⁴⁶, kao i Zakona o Nacionalnom preventivnom mehanizmu za sprečavanje mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja⁴⁷. Ministarstvo unutarnjih poslova na zahtjev pučke pravobraniteljice ili njezinog Ureda redovito dostavlja tražene informacije, a tijekom proteklih godina Ministarstvo je održalo i velik broj sastanaka s Uredom pučke pravobraniteljice kako bi se unaprijedila suradnja i razjasnila ograničenja koja su policijski službenici dužni poštivati kad je riječ o izravnom pristupu zaštićenom informacijskom sustavu Ministarstva koji počiva na osobnim korisničkim parametrima ovlaštenih korisnika.

Pučka pravobraniteljica također sudjeluje u radu neovisnog mehanizma nadzora policijskog postupanja prema migrantima u nadzoru vanjske granice, čija su struktura i djelovanje opisani u prošlogodišnjem pisanom doprinosu Republike Hrvatske kao primjer dobre prakse na europskoj razini. Neovisni mehanizam Hrvatska je uspostavila u lipnju 2021.g. kao prva država članica EU-a, sukladno prijedlogu Pakta o migracijama i azilu, koji je još predmetom usuglašavanja u Vijeću EU-a. Početkom prosinca 2021.g. Koordinacijski odbor Mehanizma javno je objavio svoje prvo šestomjesečno izvješće, a u srpnju 2022.g. Završno (godišnje) izvješće. Temeljem preporuka Mehanizma iznesenih u izvješćima, Ministarstvo unutarnjih poslova (MUP) je izradio Akcijski plan za njihovu provedbu. Budući da je inicijalni Sporazum o uspostavi nezavisnog mehanizma nadzora istekao 8. lipnja 2022., 1. studenog 2022. potpisan je novi Sporazum za razdoblje od osamnaest mjeseci. Sve pritužbe na postupanje policijskih službenika na vanjskoj granici ispituju se u okviru internih procedura MUP-a, a sukladno zakonskim propisima, u istrage pojedinih slučajeva uključuje se i Državno odvjetništvo Republike Hrvatske. Također, o svim pritužbama koje zaprimi, MUP obavještava neovisni mehanizam nadzora. Sporazumom je propisano da će Koordinacijski odbor blisko surađivati sa svim relevantnim državnim tijelima koja prema nacionalnom zakonodavstvu imaju obvezu istražiti navode o kršenju temeljnih prava, uključujući osiguranje da se pritužbe rješavaju ekspeditivno i na odgovarajući način. Također, u skladu s primjenjivim nacionalnim okvirom, Koordinacijski odbor će dostavljati svoja izvješća o nepravilnostima i/ili kršenju temeljnih prava nadležnim državnim tijelima, prije svega Službi za unutarnju kontrolu MUP-a, Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske i Uredu pučke pravobraniteljice. Dio Mehanizma je i Savjetodavni odbor u koji su uključeni predstavnici Europske komisije, Agencije Europske unije za temeljna prava, Frontexa, Agencije Europske unije za azil (EUAA), pučki pravobranitelj, pravobranitelj za djecu, pravobranitelj za ravnopravnost spolova te IOM i UNHCR.

45. Okvir, politika i uporaba procjena učinka i kreiranja politike utemeljeno na dokazima, dionici/javne konzultacije (osobito konzultacije s pravosuđem i drugim

⁴⁶ Narodne novine broj 76/12

⁴⁷ Narodne novine broj 18/11 i 33/15

relevantnim dionicima o reformama pravosuđa), te transparentnost i kvaliteta zakonodavnog procesa

Pravni okvir, instrumenti i postupak procjene učinaka propisa opisani su u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske. U izvještajnom razdoblju taj se okvir nije mijenjao.

Ured za zakonodavstvo korisnik je sredstava iz Instrumenta za tehničku pomoć Europske komisije za razvoj naknadne procjene učinaka propisa (*Technical Support Instrument, TSI*). Projekt se provodi od kolovoza 2021.g., a dva važna rezultata u provedbi projekta, u ovom izvještajnom razdoblju, su: preporuke za unapređenje naknadna procjene učinaka propisa i provedba pilot projekta za testiranje nove metodologije ex-post evaluacije. Završetak projekta planiran je za lipanj 2023.g. Rezultati projekta koristit će se za izmjene Zakona o procjeni učinaka propisa planirane su za četvrto tromjesečje 2023.g. u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti u razdoblju od 2021. do 2026.g.

Od 2017.g. do danas, u zakonima je utvrđeno 65 naknadne procjene učinaka propisa. Od toga je do prosinca 2022.g. provedeno 33, u tijeku je 14 naknadnih procjena, a do 1. kolovoza 2024. planirano je još 18 naknadnih procjena učinaka propisa.

Na sjednici Koordinacije za unutarnju i vanjsku politiku Vlade Republike Hrvatske održanoj 5. srpnja 2022. razmotreno je i podržano Izvješće o provedbi savjetovanja s javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata u 2021.g. Prema podacima iz Izvješća o provedbi savjetovanja za 2021.g. provedeno je ukupno 821 savjetovanje državnih tijela putem portala e-Savjetovanja te 31 savjetovanje koje je provela Hrvatska narodna banka putem svoje internetske stranice. U odnosu na 2020.g. kada je provedeno 762 savjetovanja s javnošću, u 2021.g. zabilježen je nešto veći broj savjetovanja.

U postupcima savjetovanja s javnošću u 2021.g. sudjelovalo je ukupno 8.459 pravnih i fizičkih osoba koje su dostavile komentare na nacрте zakona, drugih propisa ili akata nadležnim državnim tijelima. Isto predstavlja značajno povećanje u odnosu na 2020.g. kad je svoje komentare dostavilo 7.212 pravnih i fizičkih osoba.

Projekt pod nazivom "e-Savjetovanja – proširenja, nadgradnje i unaprjeđenja zakonodavnih procesa savjetovanja s javnošću" formalno je započeo u kolovozu 2021.g. i trajat će 24 mjeseca. Cilj projekta je tehnološko, procesno i funkcionalno unaprjeđenje i proširenje IT sustava e-Savjetovanja na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te jačanje kapaciteta i poboljšanje rada postojećeg sustava e-Savjetovanja, kao i zaposlenika državne i javne uprave za rad u sustavu e-Savjetovanja. U tijeku je operativna provedba izrade analize postojećeg stanja sustava e-Savjetovanja od strane odabranog ugovornog partnera. Osim grafičkog izgleda, novi će sustav biti prilagođen različitim tipovima uređaja te će biti pristupačniji, a unaprijedit će se i poslovna analitika i statistika. Projekt uključuje i „soft“ komponentu unaprjeđenja znanja, kako službenika tako i korisnika sustava te kvalitetniju i učinkovitiju korisničku podršku.

46. Pravila i korištenje ubrzanih postupaka i hitnih postupaka (primjerice, postotak odluka donesenih u hitnom postupku u odnosu na ukupni broj donesenih odluka)

Pravni okvir za donošenje zakona po hitnom postupku opisan je u pisanom doprinosu Republike Hrvatske 2020.g. Tijekom izvještajnog razdoblja nije bilo promjena.

U nastavku je tablica koja predstavlja zakonodavnu aktivnost Vlade Republike Hrvatske od 2013.g. do 2022.g. Tablica predstavlja broj zakonodavnih prijedloga u 1. čitanju (po utvrđenom 1. čitanju u Hrvatskom saboru, zakonodavni prijedlog upućuje se u 2. čitanje) i broj zakonodavnih prijedloga u hitnom postupku (samo jedno čitanje u Hrvatskom saboru). Bez obzira na zakonodavnu proceduru koja se primjenjuje, zakonodavni prijedlozi prolaze tri kontrolne točke: procjenu učinaka, javno savjetovanje i procjenu učinaka na malo gospodarstvo.

U pravilu, broj zakonodavnih prijedloga koji su usvojeni na sjednicama Vlade Republike Hrvatske u hitnom postupku su ispod 50% ukupne zakonodavne aktivnosti u razdoblju od 2016. do 2018.g, a nešto veći udio bio je u 2019.g. Ovo je prije svega zbog vladinih reformskih zahvata u inspekcijskim poslovima i u organizaciji sustava državne uprave. Uzimajući u obzir pandemiju bolesti Covid-19, hitni postupak nije prešao 51% ukupne zakonodavne aktivnosti Vlade Republike Hrvatske u 2020.g.. U istoj godini, održani su redoviti parlamentarni izbori stoga je broj zakonodavnih prijedloga manji u odnosu na prethodne godine. Tijekom 2022.g, 57,8 posto zakonodavnih prijedloga usvojeno je u proceduri hitnog postupka. Razlog velikog broja usvojenih zakonskih prijedloga (71 od 96) u proceduri hitnog postupka je horizontalno usklađivanje zakona s usvajanjem euro valute kao službene valute Republike Hrvatske od 1. siječnja 2023.

	Hitni postupak u odnosu na redovni postupak u dva čitanja									
	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Redovni postupak u dva čitanja	45	24	31	74	121	112	97	68	93	70
Hitni postupak	292	112	85	29	65	101	125	70	27	96
Ukupna zakonodavna aktivnost	337	136	116	103	186	213	222	138	120	166
Odnos hitnog postupka i redovnog postupka (%)	86,6	82,4	73,3	28,2	34,9	47,4	56,3	50,7	22,5	57,8

47. Režim za ocjenu ustavnosti zakona

Postupak ocjene suglasnosti zakona s Ustavom, kao i suglasnosti drugih propisa s Ustavom i zakonom, što je u nadležnosti Ustavnog suda Republike Hrvatske, opisan je doprinosu Republike Hrvatske 2020. g. Tijekom tekućeg izvještajnog razdoblja nije bilo promjena.

48. COVID-19: dostavite najnovije informacije o značajnim pomacima u vezi s hitnim režimima/mjerama u kontekstu pandemije COVID-19

- **sudska revizija (uključujući ocjenu ustavnosti) hitnih režima i mjera u kontekstu pandemije COVID-19**
- **nadzor (uključujući ex-post izvješćivanje/istragu) Parlamenta nad izvanrednim režimima i mjerama u kontekstu pandemije COVID-19**
- **procesi koji se odnose na naučene lekcije/pripravnost za krizu u smislu funkcioniranja sustava provjera i ravnoteže**

Relevantne informacije o aktivnostima Ustavnog suda te o parlamentarnom nadzoru nad izvanrednim režimima i mjerama u kontekstu pandemije opisani su u pisanom doprinosu Republike Hrvatske 2021.g.

49. Neovisnost, resursi, kapacitet i ovlasti nacionalnih institucija za ljudska prava („NHRI”), institucija ombudsmana ako se razlikuju od NHRI, tijela za jednakost ako se razlikuju od NHRI i vrhovnih revizijskih institucija

Relevantne informacije navedene su u pisanom doprinosu Republike Hrvatske 2022.g.

50. Statistički podaci/izvješća o postupanju po preporukama nacionalnih institucija za ljudska prava, institucija ombudsmana, tijela za ravnopravnost i vrhovnih revizorskih institucija u posljednje dvije godine.

Relevantne informacije navedene su u pisanom doprinosu Republike Hrvatske 2022.g., a dodatne informacije sadržane su u odgovoru na pitanje br. 44.

51. Transparentnost upravnih odluka i sankcija (uključujući njihovu objavu i pravila o prikupljanju povezanih podataka)

52. Sudsko preispitivanje upravnih odluka:

- kratak opis općeg režima (osobito nadležni sud, opseg, suspenzivni učinak, privremene mjere i sva primjenjiva posebna pravila ili odstupanja od općeg režima sudske revizije).

53. Praćenje pravomoćnih (nacionalnih/nadnacionalnih) sudskih odluka od strane javne uprave i državnih institucija, kao i dostupni pravni lijekovi u slučaju neprovođenja

Vezano uz pitanja br. 51, 52 i 53, u pisanom doprinosu Republike Hrvatske 2020.g. detaljno je opisan pravni okvir za sudski nadzor upravnih odluka, koji je uređen Zakonom o upravnim sporovima, uključujući pitanja vezana za objavu i provedbu odluka. U tekućem izvještajnom razdoblju nije bilo promjena.

54. Mjere u vezi s okvirom za organizacije civilnog društva i branitelje ljudskih prava (npr. pravni okvir i njegova primjena u praksi uključujući pravila o registraciji i raspuštanju)

Institucionalni i pravni okvir za podršku razvoju civilnog društva opisan je u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske. U prosincu 2022.g.

Taj je pravni okvir izmijenjen i dopunjen u prosincu 2022.g., kada je Hrvatski sabor usvojio izmjene i dopune Zakona o udrugama⁴⁸ i Zakona o zakladama⁴⁹. Izmjene su inicirane slijedom mjere br. 5.2. Akcijskog plana za jačanje učinkovitosti hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma (kojeg je Vlada Republike Hrvatske usvojila u svibnju 2022.g. definirajući 123 mjere i aktivnosti za jačanje hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, u cilju ispunjavanja preporučenih mjera Odbora stručnjaka Vijeća

⁴⁸ Narodne novine broj 151/22

⁴⁹ Narodne novine broj 151/22

Europe MONEYVAL iz Izvješća o 5. krugu evaluacije Republike Hrvatske). Dotična mjera utvrđuje obvezu izmjena i dopune nekoliko zakona, između ostalih i Zakona o udrugama i Zakona o zakladama s namjerom ispunjavanja preporučene mjere MONEYVAL-a koja se odnosi na uvođenje mehanizama koji će osigurati: (i) provjeru svih podataka danih u fazi osnivanja pravne osobe; (ii) sprječavanje kriminalaca (pranje novca, predikatna kaznena djela, financiranje terorizma) da djeluju kao dioničari, udjeličari, stvarni vlasnici ili direktori, uvodeći zahtjev za provjeru kriminalne prošlosti te osobe, uključujući provjeru ciljanih financijskih sankcija Ujedinjenih naroda; (iii) uvođenje stalnog mehanizma praćenja za osiguranje pravodobnog otkrivanja i registracije promjene osnovnih informacija; (iv) uspostavu mehanizma za nadzor kako bi se osigurala točnost i pravodobno ažuriranje informacija; (v) učinkovite, razmjerne i odvraćajuće sankcije za nepoštivanje propisanih zahtjeva, kao i na potrebu dodjele jasne odgovornosti nadležnim tijelima, osiguranje resursa potrebnih za obavljanje redovitog nadzora, te vođenje statistike o primjeni sankcija. Izmjenama i dopunama Zakona o udrugama, dopunjen je postojeći pravni okvir za udruge sa svojstvom pravne osobe i strane udruge u dijelu koji se odnosi na osnivača udruge, stranu udruhu i osobu ovlaštenu za zastupanje udruge i strane udruge, njihov upis u registar udruga i registar stranih udruga, kao i odredbe o podnošenju zahtjeva za upis promjena u registre koji se vode pri nadležnom upravnom tijelu županije, odnosno Grada Zagreba, na način da je utvrđena obveza podnošenja prijave promjene u slučaju postojanja zapreka za zastupanje udruge odnosno strane udruge. Budući da se preporučena mjera MONEYVAL-a odnosi i na osiguranje uvjeta za pravodobno otkrivanje i registraciju promjene osnovnih informacija, što je vezano uz nadzor nad prijavom promjena podataka sukladno Zakonu, izmijenjene su i odredbe o nadzoru kojeg obavljaju ovlašteni službenici nadležnog upravnog tijela te su propisane odgovarajuće sankcije za povrede Zakona. Pored toga, dopunjene su i odredbe o vođenju registra udruga i registra stranih udruga na način da je jasno propisano da tijelo državne uprave nadležno za poslove opće uprave upravlja informacijskim sustavom registra udruga i registra stranih udruga te se brine za održavanje i nadogradnju toga sustava, a pojedine odredbe o prestanku udruge uređene su na način koji omogućuje efikasnije provođenje postupaka brisanja iz registra udruga i registra stranih udruga. Na odgovarajući način izmijenjene su i odredbe Zakona o zakladama.

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske u procesu je izrade Nacionalnog plana stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2023. do 2030.g. s namjerom daljnjeg unaprjeđenja pravnog, financijskog i institucionalnog okvira potpore za djelovanje organizacija civilnog društva, kao važnog faktora za društveno-ekonomski razvoj Hrvatske.

55. Pravila i prakse koje utječu na učinkovito djelovanje i sigurnost organizacija civilnog društva i branitelja ljudskih prava. To uključuje mjere zaštite od napada – verbalnih, fizičkih ili on-line zastrašivanja, pravnih prijetnji uklj. SLAPP-ovi, negativni narativi ili klevetničke kampanje, mjere koje mogu utjecati na javnu percepciju organizacija civilnog društva, itd. Također uključuje mjere za praćenje prijetnji ili napada i namjenske usluge podrške.

Postojeći pravni okvir opisan je u prethodnim pisanim doprinosima Republike Hrvatske, a dodatne relevantne informacije o mjerama za suzbijanje SLAPP-ova navedene su u sklopu odgovora na pitanje br. 33.

56. Organizacija financijske potpore za organizacije civilnog društva i branitelje ljudskih prava (npr. okvir za osiguranje pristupa financiranju i za financijsku održivost, sustavi oporezivanja/poticaja/donacija, mjere za osiguranje pravedne raspodjele financiranja)

Imajući u vidu vrlo visoka izdvajanja te sve naglašenije zahtjeve transparentnosti i odgovornosti trošenja sredstava poreznih obveznika na ovome području, Vlada Republike Hrvatske je, ispunjavajući obveze koje proizlaze iz Zakona o udrugama, donijela Uredbu o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge⁵⁰ čime su u Hrvatskoj uspostavljeni jedinstveni standardi financiranja programa i projekata organizacija civilnog društva iz javnih izvora, imajući u vidu da se godinama taj sustav unaprjeđuje u smislu veće transparentnosti te standardizacije kriterija, mjerila i postupaka za dodjelu sredstava.

Temeljem Uredbe, Ured za udruge je izradio Priručnik za postupanje u primjeni Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge. Namijenjen je tijelima državne uprave, Vladinim uredima i tijelima, drugim javnim institucijama, ali i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačkim društvima u vlasništvu Republike Hrvatske, odnosno jedne ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te drugim pravnim osobama kojima je osnivač Republika Hrvatska, odnosno jedna ili više jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, kao i drugim pravnim osobama koje su obvezne primjenjivati odredbe Uredbe kada iz javnih izvora financiraju programe i projekte udruga, te doniraju, odnosno sponzoriraju udruge.

Ured za udruge prikuplja informacije te izrađuje godišnja Izvješća o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva, koja pokazuju kako se koriste sredstva koja država, jedinice lokalne samouprave i drugi javnopravni subjekti izdvajaju iz javnih izvora za projekte i programe od interesa za opće dobro koje provode udruge i ostale organizacije civilnog društva. Izvješća su opsežna i sadrže detaljne analize o sljedećem:

- koja državna tijela, jedinice lokalne samouprave i druga javnopravna tijela, uključujući i javna trgovačka društva dodjeljuju sredstva i u kojim iznosima;
- područjima financiranja;
- aktivnostima i korisnicima financiranih projekata;
- teritorijalnoj rasprostranjenosti projekata;
- standardima dodjele sredstava i praćenja provedbe financiranih projekata sukladno Uredbi.

U okviru unaprjeđenja transparentnosti i kvalitete postupaka i odgovarajuće primjene standarda dodjele financijskih sredstava programima i projektima od interesa za opće dobro Ured za udruge, u suradnji s Državnom školom za javnu upravu, provodi i programe edukacije za državne i lokalne službenike, a o kriterijima i mjerilima dodjele donacija i sponzorstava organizacijama civilnog društva sukladno Uredbi provodi i posebne edukacije za javna trgovačka društva.

Također, sukladno Uredbi, Ured za udruge je u procesu ažuriranja i nadogradnje postojeće javne baze podataka o financiranim projektima i programima organizacija civilnog društva, i izrade novog sustava kojim će se osigurati strukturirana javna dostupnost informacija o financiranim programima i projektima, standardizacija primjene Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata koje provode udruge na razini svih tijela koje financiraju programe i projekte udruga.

⁵⁰ Narodne novine broj 26/15 i 37/21

57. Pravila i prakse o sudjelovanju organizacija civilnog društva i branitelja ljudskih prava u procesu donošenja odluka (npr. mjere koje se odnose na dijalog između vlasti i civilnog društva, sudjelovanje civilnog društva u razvoju politike i donošenju odluka, savjetovanje, dijalози, itd.)

Pravni okvir i prakse za podršku razvoju i učinkovitom djelovanju civilnog društva opisan je u doprinosima Republike Hrvatske za 2020. i za 2021.g.

Sudjelovanje organizacija civilnoga društva prava u procesu donošenja odluka u Republici Hrvatskoj odvija se primarno kroz Savjet za razvoj civilnoga društva, kao savjetodavnog tijela Vlade i jednog od 3 stupa institucionalne podrške civilnom društvu, uz Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske i Nacionalnu zakladu za razvoj civilnoga društva. Savjet za razvoj civilnoga društva od 2002. godine radi na razvoju suradnje Vlade Republike Hrvatske s udrugama i drugim organizacijama civilnoga društva na provođenju akata strateškog planiranja za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, akata strateškog planiranja Vlade i ostalih akata strateškog planiranja te na razvoju filantropije, socijalnog kapitala i međusektorske suradnje u Republici Hrvatskoj⁵¹. Savjet, koji trenutno djeluje u svom 7. sazivu, sastoji se od 37 članova i zamjenika članova, i to: 17 predstavnika tijela javne vlasti – nadležnih tijela državne uprave, ureda Vlade i Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, 14 predstavnika udruga i drugih organizacija civilnoga društva iz različitih područja djelovanja, 3 predstavnika civilnoga društva iz reda zaklada, sindikata i udruga poslodavaca te tri predstavnika nacionalnih udruga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Uloga Savjeta je pratiti i aktivno sudjelovati pri donošenju zakona, drugih propisa i akata, a svakako pri donošenju normativnih akata od izravnog interesa za rad organizacija civilnoga društva.

Zadaci Savjeta su:

- sudjelovanje u kontinuiranom praćenju i analizi javne politike koja se odnosi i/ili utječe na razvoj civilnoga društva u Republici Hrvatskoj i međusektorsku suradnju;
- sudjelovanje u davanju mišljenja Vladi Republike Hrvatske o nacrtima propisa kojima se utječe na razvoj civilnoga društva u Republici Hrvatskoj te u organizaciji primjerenog načina uključivanja i sudjelovanja organizacija civilnoga društva u rasprave o propisima, strategijama i programima koji na razini Republike Hrvatske, ali i na europskoj razini utječu na razvoj i djelovanje civilnoga društva, te na suradnju s javnim i privatnim sektorom;
- suradnja u planiranju prioriteta nacionalnih programa dodjele financijskih potpora projektima i programima organizacija civilnoga društva iz sredstava državnog proračuna, te analiza godišnjih izvješća ministarstava i ureda Vlade Republike Hrvatske o financiranim projektima i programima organizacija civilnoga društva;
- sudjelovanje u programiranju i utvrđivanju prioriteta za korištenje fondova Europske unije koji su otvoreni za Republiku Hrvatsku, na temelju učinkovitog sustava savjetovanja s organizacijama civilnoga društva;
- izvršavanje zadataka kojima se ostvaruje osnovna svrha djelovanja Savjeta, a obuhvaćeni su ciljevima Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva;
- suradnja s hrvatskim predstavnicima civilnoga društva u Europskom gospodarskom i socijalnom odboru u formuliranju stajališta civilnoga društva na razini Europske unije.

⁵¹ Odluka Vlade Republike Hrvatske, Narodne novine broj 26/02

Jedna od važnih zadaća Savjeta je također i kandidiranje i izbor predstavnika organizacija civilnoga društva u povjerenstva, savjetodavna ili radna tijela na zahtjev tijela državne uprave, ureda Vlade i drugih tijela javne vlasti, u okviru kojih sudjeluju u kreiranju strateških dokumenata i zakonodavstva. Postupak imenovanja predstavnika/ca organizacija civilnoga društva pokreće se na zahtjev tijela javne vlasti, nakon čega se putem Savjeta i internetske stranice Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske objavljuje Javni poziv.

Dijalog između vlasti i civilnoga društva u Republici Hrvatskoj odvija se i kroz provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast u Republici Hrvatskoj.

Savjet inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast - savjetodavno je tijelo Vlade Republike Hrvatske koje djeluje od 2017.g. s ciljem poticanja transparentnosti i otvorenosti rada tijela javne vlasti te osiguranja međusektorske suradnje u provedbi globalne inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast u Republici Hrvatskoj. Savjet okuplja 26 predstavnika državnih, lokalnih i regionalnih vlasti, te organizacija civilnog društva, akademske zajednice i medija. Glavna uloga Savjeta je, uz pripremu akcijskih planova, praćenje provedbe akcijskih planova te podnošenje izvješća o provedbi akcijskih planova, osiguranje kontinuiranog dijaloga državnih tijela, organizacija civilnog društva, poslovnog sektora, akademske zajednice, medija i drugih predstavnika zainteresirane javnosti o unaprjeđenju standarda otvorenosti i transparentnosti tijela javne vlasti u Republici Hrvatskoj.

Kroz provedbu nacionalnih akcijskih planova za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast čiju izradu i provedbu koordinira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, već su poduzeti određeni koraci ka ostvarenju navedenih ciljeva. Naime, Republika Hrvatska je do sada izradila i implementirala ukupno tri akcijska plana za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast (za razdoblje od 2012. do 2013.g., za razdoblje od 2014. do 2016.g., te za razdoblje do 2020.g.) te trenutno provodi svoj 4. Akcijski plan, potvrđujući svoju posvećenost realizaciji ideja Partnerstva za otvorenu vlast.

Pored navedenog trenutno je u provedbi projekt uspostave sustava za provedbu savjetovanja za lokalne i područne jedinice koji će biti integriran u već postojeći sustav „e-Savjetovanja“, a provodi ga Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva u suradnji s Uredom za zakonodavstvo. Projekt sufinancira Europska Unija iz Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa "Učinkoviti ljudski potencijali" 2014.-2020.

58. Mjere za poticanje kulture vladavine prava (npr. rasprave u nacionalnim parlamentima o vladavini prava, javne informativne kampanje o pitanjima vladavine prava, doprinosi civilnog društva itd.)

U proteklom razdoblju Ministarstvo pravosuđa i uprave ostalo je usredotočeno na reformske aktivnosti u pravosuđu kroz niz zakonodavnih i organizacijskih promjena i razvojnih projekata, s ciljem povećanja kvalitete, učinkovitosti, poboljšanja percepcije i povjerenja javnosti u rad pravosuđa, te jačanja vladavine prava općenito. U fokusu Vlade također je odlučna borba protiv korupcije i osnaživanje svih tijela koja u tim procesima sudjeluju, što uključuje poticanje edukacije svih segmenata vlasti i društva kako bi se jačala vladavina prava i borba protiv korupcije. Važan dio toga su aktivnosti usmjerene podizanje svijesti o štetnosti korupcije kako bi se učinilo društveno neprihvatljivom. Relevantne aktivnosti u tom kontekstu detaljnije su opisane u doprinosu Republike Hrvatske za 2022.g. Postojeći mehanizmi, kao što je Nacionalno vijeće za praćenje provedbe strategije suzbijanja korupcije koji djeluje pod okriljem Hrvatskog sabora, omogućuje sustavno uključivanje širokog kruga dionika u društvu u rasprave o relevantnim temama (kako je opisano u pisanom doprinosu za 2020.g.).

Tijekom izvještajnog razdoblja, predstavnici nadležnih ministarstava sudjelovali su u nizu događaja koji su organizirale pojedine organizacije civilnog društva vezano uz reformske procese prikazane u godišnjem izvješću, uključujući okrugli stol koji se osvrnuo na nalaze Godišnjeg izvješća Europske komisije za Hrvatsku u prosincu 2021.g., u organizaciji Kuće za ljudska prava.

Hrvatska je također privržena promicanju kulture vladavine prava na međunarodnoj razini, gdje je relevantno izdvojiti sudjelovanje na Konferenciji za odgovornost u Ukrajini u srpnju 2022.g, u Den Haagu, Nizozemska, te na ministarskom Okruglom stolu o suzbijanju korupcije (*High-Level Roundtable on Anti-Corruption*) u studenome 2022.g., kao i aktivno višegodišnje sudjelovanje Hrvatske u Inicijativi za otvorenu vlast (v. odgovor na pitanje br. 57).